

T.C.
İĞDIR VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

İĞDIR İLİ 2017 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

HAZIRLAYAN:

Efkan ARAS
İl Müdürü Yardımcısı

Nesip TEKAY
Çevre Mühendisi

İĞDIR-2018

ÖNSÖZ

Küresel etkiler yaratabilen çevre sorunları oldukça karmaşık nitelikte olup, çoğunlukla sosyo-ekonomik konularla bağlantılıdır. Hava, su kirliliği, katı ve tehlikeli atık oluşumu, toprak bozulması, ormansızlaşma, iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı gibi çevre sorunları siyasi sınırlara bağlı kalmadan insan sağlığı, üretkenliği ve güvenliği, canlı türleri ve gıda güvenliği üzerinde büyük tehdit oluşturmaktadır. Tüm bu tehdit unsurlarının üzerine gidilmesi ve çözümünü bulunması zaruri olup, sorunların çözümünün ilk aşaması da sorunun ne olduğunun ve nedenlerinin tespiti ile mümkündür. Çevre Durum Raporları, çevre problemlerinin analiz edilmesine ve çözümü için temel oluşturmaktadır. Iğdır İli Çevre Durum Raporu, İlimizin çevresel problemlerinin tespiti ve yapılabilecek çalışmalarla ilgili kaynak niteliğine bir çalışmadır.

Iğdır İli Çevre Durum Raporunun hazırlanmasında emek harcayan, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz personellerine teşekkür ederim.

Enver ÜNLÜ
Iğdır Valisi

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak tüm insanların anayasal hakkı olup; bu amaç doğrultusunda çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevrenin kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların en temel ödevleri arasındadır.

Sanayi ve teknolojideki gelişmeler ve insan nüfusun hızla artması neticesindeki tüketim çoğalmasından dolayı oluşan çevre kirliliği ve buna bağlı olarak bitmez gibi düşünülen doğal kaynakların hızla tükeniyor olması çevre konusunu ülkelerin yönetiminde en önemli gündem maddesi haline getirmiştir. Çevre kirliliği sınır tanımaz özellikte olduğundan küresel bir sorun haline gelmiş ve topyekün mücadele edilmesi gerektiği bilincine ulaşılmıştır.

Çevre koruma ve çevre sorunlarını giderme çalışmalarının daha etkin bir şekilde yapılabilmesi ancak çevre sorunlarının neler olduğunun bilinmesi ile mümkündür. Çevresel durumu anlamaya yönelik olarak hazırlanan Çevre Durum Raporları, ilgili tüm sektörlerin çevre ile ilişkilerinin ortaya konulduğu, çevre konusundaki değişmelerin takip edilebileceği, çevreyi koruma ve çevre sorunlarını giderme noktasında yön gösterebilecek nitelikte kapsamlı bir rapordur.

İl Müdürlüğümüzce hazırlanmış olan raporun, kişilere, kurum ve kuruluşlara faydalı olacağı düşüncesiyle, hazırlanmasında destek veren tüm kurum ve kuruluşlara ve emeklerini esirgemeyen İl Müdürlüğümüzün güzide personellerine teşekkürlerimi sunarım.

Muhammed BEKTAŞ
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	13
A. Hava	16
A.1.Hava Kalitesi	16
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar.....	18
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	20
A.4. Ölçüm İstasyonları.....	22
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü.....	24
A.6. Gürültü.....	24
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar.....	26
A.8. Sonuç ve Değerlendirme.....	26
Kaynaklar	

B. Su ve Su Kaynakları.....	27
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli.....	27
B.1.1. Yüzeysel Sular.....	27
B.1.1.1. Akarsular.....	27
B.1.1.2.Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	27
B.1.2. Yeraltı Suları.....	28
B.1.2.1 Yeraltı Su Seviyeleri.....	28
B.1.3.Denizler.....	29
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi.....	29
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu.....	30
B.3.1.Noktasal Kaynaklar.....	30
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	30
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	30
B.3.2. Yayılı Kaynaklar.....	30
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	30
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri.....	30
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	30
B.4.1.1. Yüzeysel Su Kaynaklarından Kullanılan Su Miktarı Ve İçme Suyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti.....	30
B.4.1.2. Yeraltı Su Kaynaklarından Kullanılma Su Miktarı Ve İçme Suyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti.....	30
B.4.1.3. İçme Suyu Temin Edilen Kaynağın Adı, Mevcut Durumu, Potansiyeli.....	31

B.4.2. Sulama.....	33
B.4.2.1. Sulama, Salma Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı.....	33
B.4.2.2. Damlama Veya Basınçlı Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı.....	33
B.4.3. Endüstriyel Su Temini.....	33
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	34
B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı.....	35
B.5. Çevresel Altyapı.....	35
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	35
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	37
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri.....	37
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması.....	38
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü.....	38
B.6.1.Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	38
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı.....	38
B.6.3. Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılmasına İlişkin Yapılan Çalışmalar.....	38
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği.....	40
B.7. Sonuç ve Değerlendirme.....	41

Kaynaklar

C. Atık.....	42
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri).....	42
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları.....	45
C.3. Ambalaj Atıkları.....	45
C.4. Tehlikeli Atıklar.....	45
C.5. Atık Madeni Yağlar.....	48
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler.....	48
C.7. Bitkisel Atık Yağlar.....	49
C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL).....	49
C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar.....	49
C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar.....	49
C.11. Tehlikesiz Atıklar.....	50
C.11.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	51
C.11.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	51
C.11.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurlar.....	51
C.12. Tıbbi Atıklar.....	51
C.13. Maden Atıkları.....	59
C.14. Sonuç ve Değerlendirme.....	59
Kaynaklar	

Ç. Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi Çalışmaları.....60

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar..... 60

D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik.....61

D.1. Flora.....61

D.2.Fauna.....61

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar..... 61

D.4. Çayır ve Mera..... 64

D.5. Sulak Alanlar.....64

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları 65

D.7. Sonuç ve Değerlendirme..... 65

Kaynaklar

E. Arazi Kullanımı.....66

E.1. Arazi Kullanım Verileri 66

E.2. Mekânsal Planlama 69

E.2.1. Çevre Düzeni Planı..... 69

E.3. Sonuç ve Değerlendirme..... 70

Kaynaklar

F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	72
F.1. ÇED İşlemleri.....	72
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	72
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	73
Kaynaklar	
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları.....	74
G.1. Çevre Denetimleri	74
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi.....	78
G.3. İdari Yaptırımlar	79
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları.....	80
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	80
Kaynaklar	
H. Çevre Eğitimleri.....	81
H.1 Sonuç ve Değerlendirme.....	83

EK-1:İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu

Açıklamalar:

Bölüm I. Hava Kirliliği

Bölüm II. Su Kirliliği

Bölüm III. Toprak Kirliliği

Bölüm IV. Öncelikli Çevre Sorunları

ÇİZELGELER DİZİNİ:

ÇİZELGE METNİ	S.NO
Çizelge A.1- Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları	16
Çizelge A.2- EPA Hava Kalitesi İndeksi	16
Çizelge A.3- Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetiminde Limit Değerlerinde Kademeli Azaltım Ve Uyarı Eşikleri	17,18
Çizelge A.4 - Isınma Amaçlı İthal Taş ve Linyit Kömürün Özellikleri	19
Çizelge A.5 - Sınır Değerlerinin Aşıldığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri	19
Çizelge A.6 – Iğdır İlinde 2017 Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	19
Çizelge A.7- 2017 Yılında Iğdır İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	20
Çizelge A.8- Iğdır İlindeki Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	22
Çizelge A.9-Iğdır İlindeki 2017 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayısı	24
Çizelge B.1 –Iğdır İlindeki Akarsular (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)	27
Çizelge B.2-Iğdır İlindeki Mevcut Sulama Göletleri (Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, 2018)	27
Çizelge B.3- Iğdır İlindeki Yeraltı Suyu Potansiyeli (Çevre Durum Raporu 2011)	28
Çizelge B.4- Iğdır İlindeki Su Kaynaklarının Durumu (DSİ 24. Bölge Müdürlüğü 2018)	29
Çizelge B.5- İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı Nüfusu	31
Çizelge B.6- İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi Pompa ve Depo Özellikleri (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2018)	32
Çizelge B.7- Iğdır İlinde Bulunan Hidro Elektrik Santraller HES (DSİ,2018)	34
Çizelge B.8- Iğdır İlindeki Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (TÜİK-2010)	35
Çizelge B.9- Iğdır İli Merkez Belediyesi Kanalizasyon Şebekesi 2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017 Yılları Arası Su ve Kanalizasyon Yapımı Belediye Sayısı ve Nüfusu (Iğdır Belediye Başkanlığı-2018)	35
Çizelge B.10 – Iğdır İlindeki 2017 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2018)	36
Çizelge B.11- Iğdır İlindeki 2017 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)	38

Çizelge B.12- Iğdır İl Sınırları İçerisinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesislerine Ait Bilgiler	39,40
Çizelge B.13 – Iğdır İlinde 2010 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çevre Durum Raporu-2010)	40
Çizelge B.14- Iğdır İlinde 2017 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	41
Çizelge C.1- Iğdır İlindeki 2017 Yılı Atık Miktarı ve Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2018)	43
Çizelge C.2– Iğdır İlindeki 2017 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2018)	44
Çizelge C.3- Iğdır İlindeki 2017 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	44
Çizelge C.4 – Iğdır İlindeki 2017 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	46
Çizelge C.5– Iğdır İlindeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	48
Çizelge C.6 – Iğdır İlinde 2017 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler	49
Çizelge C.7- Iğdır İlinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	50
Çizelge C.23- Iğdır İlinde Atık İşleme ve Miktarı	47-48
Çizelge C.8– 2017 Yılında İl Sınırları İçinde Toplanan Tıbbi Atıklar	52-58
Çizelge C.9 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması	59
Çizelge D.1- Milli Parklar Coğrafi Katmanına Ait Öz Nitelik Bilgileri	62- 63
Çizelge D.2- Sulak Alanlar Coğrafi Katmanına Ait Öznitelik Bilgileri	64- 65
Çizelge E.1- Iğdır İli Toprak Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durumu	67
Çizelge E.2.a- Iğdır İli 2012 Yılı İtibariyle Arazi Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	68
Çizelge E.2.b–Iğdır İli Arazi Kullanım Durumu (2017)	68
Çizelge F.1- Iğdır İlinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2016 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı	72
Çizelge F.2 - Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	73
Çizelge G.1- Iğdır İlinde Yapılan Denetimler Sonucunda, 2017 Yılında Uygulanan İdari Para Cezaları	74
Çizelge G.2- Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	74
Çizelge G.3- Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Yapılan Denetimler	78

Çizelge G.4- Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	78
Çizelge G.5- Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	79

GRAFİKLER DİZİNİ.

GRAFİK METNİ	S.NO
Grafik A.1- Iğdır İlindeki Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu SO ₂ Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği	23
Grafik A.2- Iğdır İlindeki Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu PM ₁₀ Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği	23
Grafik A.3- Iğdır İlinde 2017 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)	26
Grafik C.1- Iğdır İlindeki 2017 Yılı Atık Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2018)	42
Grafik D.1- Iğdır İli Çayır ve Mera Durumu	64
Grafik E.1- Iğdır İlinde 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu	68
Grafik F.1 – Iğdır İlinde 2017 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	72
Grafik G.1- Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	75
Grafik G.2 – Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	76
Grafik G.3- Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	76
Grafik G.4- Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	77
Grafik G.5 – Iğdır İlindeki 2017 Yılında ÇŞİM'e Gelen Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı	79
Grafik G.6 – Iğdır İlindeki 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konularına Göre Dağılımı	80

HARİTALAR DİZİNİ

HARİTA METNİ	S NO
Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (Google Earth, 2018)	22
Harita B.1- Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi	37
Harita E.1- Iğdır, Kars, Ardahan, Ağrı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planları	70

GİRİŞ

Prof.Dr. M. Fahrettin KIRZIOĞLU'na göre Iğdır bölgesine ilk yerleşen kavim Orta Asya'dan (M.Ö.-4000) tarihinde gelen Hurilerdir. Iğdır'ın adı; 24 Oğuz boyundan ikincisi sayılan Üç-Ok koluna mensup Oğuz Han'ın altı oğlundan biri olan Cengiz Alp'in en büyük oğlu "Iğdır Beğ"den gelmektedir. Bu boyun ilk başbuğu Iğdır Beğ'dir. Iğdır kelime olarak "iyi, büyük, ulu, ünlü, yiğit, başkan ve bahadır" gibi anlamlara gelmektedir.

Iğdır İli ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan çeşitli arkeolojik araştırmalar sonucu, bölgede tarihin en eski devirlerinden itibaren yerleşimin olduğunu görüyoruz. Iğdır Ovasında küçük taş aletlerle çakmaktaşıdan yapılmış aletlerin bulunmuş olması, mezolitik (yontma taş) devrin bu bölgede yaşandığını göstermektedir.

14 Kasım 1920 tarihinde 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşa komutasındaki Kahraman Türk ordusunca Ermeni işgalinden kurtarılarak, Türkiye topraklarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Iğdır Kars'a bağlı bir ilçe iken, ekonomik ve coğrafi konumu dikkate alınarak 27 Mayıs 1992 tarih ve 3806 Sayılı Kanunla Kars ilinden ayrılarak Türkiye'nin 76. İli olmuştur. İl merkezi, Aralık, Karakoyunlu ve Tuzluca ilçeleri ile Karakoyunlu Köyü Kars İliinden ayrılarak Iğdır İline bağlanmıştır.

Iğdır Ovası Doğu Anadolu Bölgesi'nin mikro klima özelliği gösteren, en alçak ve yüzölçümü en geniş olan ovalarından biridir. Doğu Anadolu gibi yüksek platolar ve dağlık bölgelerin geniş yer kapladığı bir bölgede bulunan ve sahip olduğu bağıl yüksekliği ile havza olarak belirlenen Iğdır ili çevresine göre gerek iklim gerekse toprak ve bitki örtüsü gibi doğal çevre özellikleri bakımından oldukça değişik özellikler gösterir.

İl ve İlçe Sınırları:

İlin yüzölçümü 3588 km² ve Iğdır Ovasının ortalama yüksekliği 800-900 m. arasında değişmektedir. İlin %26'sını (922 km²) ova,%74'ünü (2,617 km²) dağlık ve engebeli alan oluşturur.

İlde Merkez İlçe ile birlikte 4 ilçe 3 belde ve 156 köy bulunmaktadır. Bu ilçelerin merkeze olan uzaklıkları ile yüzölçümleri aşağıda gösterilmiştir.

Iğdır İlçelerinin Merkeze Uzaklıkları ve Yüzölçümleri

İLÇE	MERKEZE UZAKLIĞI (km)	YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)
MERKEZ		1.431
ARALIK	45	709
KARAKOYUNLU	14	194
TUZLUCA	38	1.254

Kaynak: Iğdır İl Çevre Durum Raporu 2007

İlin Coğrafi Durumu:

Iğdır İli, Doğu Anadolu Bölgesinin Erzurum-Kars Bölümünde yer alır. 44048'doğu boylamı ve 39056' kuzey enlemi Iğdır İli toprakları üzerinden geçmektedir. Kuzey ve kuzeydoğu sınırını Aras Nehri ve bu nehrin yatağı boyunca geçen Ermenistan sınırını teşkil eder. Güneydoğusunda ve doğusunda Nahcivan ve İran, güneyde Ağrı İli, batı ve kuzeybatısında Kars İli yer almaktadır.

Iğdır ovası ve çevresi Türkiye ve Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim özellikleri ile yöresel klima alanı içine girmektedir. Iğdır, yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman bir iklime sahiptir.

Iğdır İli, çevresindeki yüksek alanlardan tamamen farklı bir iklime sahiptir. Bu farklılıkların sebebi, sıcaklığın yüksek ve yağışların az oluşudur. Yarı kurak bir iklime sahip olan Iğdır İli, Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim koşullarıyla bir yöresel klima alanı oluşturmaktadır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarının sıcaklık ortalamasının çok düşük olmaması nedeniyle kış mevsimi fazla soğuk geçmemektedir. İlkbahar mevsiminde sıcaklık ortalaması 10°C'nin, yaz mevsimi sıcaklık ortalaması ise 24°C'nin üzerine çıkmaktadır. Sonbahar mevsiminin ortalama sıcaklık değerleri, ilkbahar mevsimi ile benzerlik göstermektedir. Don olayları kış mevsiminde ağırlıklı olarak Aralık, Ocak ve Şubat aylarında görülür. Nisan ve Ekim aylarında don olayına seyrek rastlanır. Kış gününü ifade eden şiddetli soğuklar ise, en fazla Ocak ayında görülmektedir.

Iğdır'da rüzgarın en fazla görüldüğü sektör batı sektörüdür (Sw,W.Nw). Bunları kuzeyden esenler takip etmekte ve en seyrek olarak da doğu sektörlü rüzgarlar görülmektedir. Tablo 6'da rüzgar hızı verilerine yer verilmiştir.

Rüzgarlar yatay hava hareketleri olup, kirletici emisyonların dağılım, yayılım ve seyrelmesine etkisi olan önemli bir faktördür. Rüzgar hızı ile kirleticilerin dağılıp seyrelmesi orantılı değişkenlerdir. Aynı zamanda hakim rüzgar yönü de önemlidir.

İlin Topografyası ve Jeomorfolojik Durumu:

Doğu Anadolu Bölgesinin Erzurum-Kars Bölümü ile Yukarı Murat-Van Bölümü arasında yer alan dağ sırasıyla Iğdır Ovasını güneyden kuşatan dağlık kütleler batıdan doğuya sırasıyla Durak Dağı (2.811 m), Zor Dağı (3.196m), Zor Dağlarında Haçça Tepesi (2.486 m), Köroğlu Tepesi (2.895 m), Pamuk Dağı (2.639m), Büyük Ağrı Dağı (5.137m), ve Küçük Ağrı Dağı (3.896 m), sönmüş volkan dağlarından oluşmuştur. Ağrı Dağı Türkiye'nin en yüksek dağdır ve eteklerinde yaylalar bulunmaktadır.

Aras Nehri boyunca doğu-batı doğrultusunda uzanan Iğdır Ovası, Batı Iğdır Ovası, Doğu Iğdır Ovası ve Dil Ovasından oluşmaktadır. Batı ve Doğu Iğdır Ovası 832 km², Dil Ovası ise 90 km² 'lik alanı kaplar. Iğdır Ovasının Türkiye-İran sınırına kadar uzaklığı 100 km'ye yaklaşır. Ortalama ova genişliği 20 km. kadardır. Deniz seviyesinden yüksekliği güneyden-kuzeye ve batıdan-doğuya doğru gidildikçe azalmaktadır. Ortalama yüksekliği 850 m.'dir. Bağlı yükseklikleri 60 metreyi aşmayan Kireçtepe ve Ateştepe gibi yükselti haric tutulursa tamamen engebesiz ve düz bir ovadır. Deniz seviyesinden yüksekliği; batıda Çalpala Köyü dolaylarında 910 m., doğuda Dil Ucunda 795 m.'dir. Ova yüzeyinde ortalama eğim değerleri %1-2 arasında değişmektedir. Aras Nehri taşıdığı sedimentlerle kendi yatağını yükseltmiş ve ova yüzeyinin üstüne çıkmıştır. Eğim doğrultusu, Aras Nehrinden itibaren güneydoğuya doğrudur.

Genetikleri yönünden azonal topraklar sınıfına giren ova topraklarında hakim olan formasyon bazalttır. Bazaltlar üzerinde muhtelif zamanlarda farklı yerlerden taşınmak suretiyle alüvyal karakterli toprak örtüsü oluşmuştur. Batı ve güneydeki yamaç araziler kolüvyal karakterlidir.

Aras Nehrinin Iğdır Ovası topraklarının bünyesi üzerinde büyük etkisi olmuştur. Geçmiş devirlerde taşkınlar ve Aras Nehrinin yatak değiştirmelerine bağlı olarak kil, silt, kum ve değişik bünyede topraklar oluşmuştur. Ovada granüler yapıda olan topraklarda geçirgenlik, su tutma kapasitesi ve havalandırma gibi özelliklerin elverişli oluşuna karşılık, diğer yapılardaki topraklarda bu özellikler zayıftır.

Ova topraklarının büyük bir kısmında derinlik 150 cm.'den daha fazla olup, batıdan doğuya doğru gidildikçe, toprak kalınlığı genellikle artmaktadır. Toprak derinliğini sınırlayan çakıl ve kum katmanları olup, bu katmanlar, Aras nehrinin geçmiş devirlerde yatak değiştirmeleri sonucu oluşmuştur. Bundan dolayı bazı alanlarda toprak derinliği 10 cm.'ye kadar iner.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Hava Kalitesi değerlendirmede aşağıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre tespit edilmekle birlikte İlimizde SO₂ ve PM₁₀ dışında parametreler ölçülememektedir.

Çizelge A.1- Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
Hassas	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
Sağlıksız	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
Kötü	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
Tehlikeli	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıktta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiş risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık Şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER (µg/m ³)							UYARI EŞİĞİ
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	500	500	470	440	410	380	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir "bölge" veya "alt bölge"de veya en azından 100 km ² 'de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	250	250	225	200	175	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim'den 31 Mart'a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	20	20	20	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	---	300	290	280	270	260	250	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir "bölge" veya "alt bölge"de veya en azından 100 km ² 'de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	---	30	30	30	30	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	100	100	90	80	70	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	1	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	----

BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10	10	10	10	9	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	16.000	16.000	14.000	12.000	10.000	10.000	10.000	----

*Arsenik (As), kadmiyum (Cd), nikel (Ni), ve benzo(a)piren kirleticileri için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde hedef değerler ve hedef değere ulaşılabilecek tarih bulunmamaktadır.

*Ozon (O₃) kirletici için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde bilgilendirme ve uyarı eşiği ile hedef değer ve uzun vadeli hedef bulunmaktadır.

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi: 2013/37 – EK-II)

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

İğdır ili etrafı yüksek dağlarla çevrili ova konumunda bir il olması, rüzgar hızının ve yağış oranının düşük olması, rüzgar erozyonu görülmesi, kentin üzerinde oluşan inversiyon tabakası nedeniyle, hava kirliliği kış mevsiminde ilde önemli bir sorun haline gelmektedir.

İlimizin çevre düzeni planı 20.04.2012 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. İlde büyük ölçüde plansız kentleşme söz konusudur. İğdır'a göç fazlası olduğu için çarpık yapılaşmalar boy göstermekte ve alt yapı sorunları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sosyal ve teknik alt yapı eksikliğinden kaynaklanan kirlilik görülmektedir.

Plansız kentleşme, fakir orman örtüsü ve ısınma amaçlı odun yakılması, yeşil alanların tahrip olmasına sebep olmaktadır. Şehrimizde yeşil alanların, park bahçe ve oyun alanlarının kent içindeki toplam oranı %10 civarındadır (143,1 km²). Kişi başına düşen yeşil alan miktarı ise yaklaşık 24.000 m²'dir. Araçların kullanıldığı trafik yollarının ve yaya yollarının, toplam alan içindeki oranı, %20 civarındadır.

Bakanlığımız tarafından her yıl yayımlanan Genelgeye göre, İlimiz 1. derece kirli iller kapsamında olup, İlde ısınma amacıyla odun, kömür ve fuel-oil kullanılmakla beraber, 2017 yılı itibari ile doğal gaz kullanımına büyük oranda başlanılmıştır.

19.11.2012 tarih ve 2012/09 no'lu Mahalli Çevre Kurulunun, İlimizde hava kirliliği ile mücadele kapsamında, kullanılacak katı yakıtlara ilişkin aldığı kararlar şunlardır:

Çizelge A.4 -Isınma Amaçlı İthal Taş ve Linyit Kömürün Özellikleri

(Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Tablo 10):

Özellikler	Sınırlar
Toplam Kükürt (kuru bazda)	:En çok.% 0,9 (+0,1 tolerans)
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	:En az 6400 Kcal/kg (- 200 tolerans)
Uçucu Madde (kuru bazda)	:% 12 - 31 (+2 tolerans)
Toplam Nem (orijinalde)	:En çok % 10 (+1 tolerans)
Kül (kuru bazda)	:En çok % 16 (+2 tolerans)
Boyut* (satışa sunulan)	:18-150 mm (en çok ± % 10 tolerans)

*Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu en az 10-18 mm olabilir.

Çizelge A.5 - Sınır Değerlerinin Aşıldığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri (Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Tablo 11):

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar	Kullanılacağı İller ve İlçeler
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: En çok % 2	Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre sınır değerlerinin aşıldığı (I.Grup) İl ve ilçeler
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	: En az 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)	
Toplam Nem (orijinalde)	: En çok %25	
Kül (kuru bazda)	: En çok %25	
Boyut* (satışa sunulan)	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)	

* Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

Çizelge A.6 – Iğdır İlinde 2017 Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik-2018)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Yakıtın Özellikleri					
		Tüketim Miktarı (ton)	Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal	KYSK 45 Adet Bayii	154.920	En az 6.400	12-31	En çok 0,9	En çok 10	En çok 16
Yerli	TKİ (Sosyal Yardımlaşma)	6.800	En az 4.800	-	En çok 2	En çok 25	En çok 25
Doğalgaz	Serhat Doğalgaz	7.301.752 m3					

Not: İlde, 2017 yılı sonu itibari ile yaklaşık 22000 dairenin 12000'ünde doğalgaz kullanımına başlanılmıştır. Kullanılan fueloil miktarı verileri elde edilememiştir.

Endüstriyel Emisyonlar

İlimizde büyük sanayi tesisleri olmadığından, endüstriyel emisyon kirliliği yaşanmamaktadır. İlimizde, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğine tabi, 13 adet akaryakıt (lpg, otagaz) istasyonu kapasitelerinin düşük olması sebebiyle emisyon izninden muaf tutulmuşlardır. İlimizde emisyon iznine tabi 20 tesis bulunmaktadır.

Trafikten Kaynaklanan Emisyonlar

İlimiz, yeni il olmasına rağmen, İldeki araç sayısı oldukça fazladır. Bu araçlar az da olsa çevreyi kirletmektedir. Araçların egzoz emisyon ölçümleri, İlimizde mevcut olan Egzoz Emisyon Ölçüm Yetki Belgesine sahip Ölçüm İstasyonu tarafından yapılmaktadır.

İlimizde, egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

Çizelge A.7-2017 Yılında Iğdır İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (İl Emniyet Müdürlüğü /TUVTÜRK –TUIK <http://tuikapp.tuik.gov.tr/ulastirmadagitimapp/ulastirma.zul>)

Araç Sayısı				Toplam	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				Toplam
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri		Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	
3900	9497	5576	534	19.507	3582	8141	3176	-	14.899

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Hava kirliliğini ve hava kirliliğinin olumsuz etkilerini gidermek amacıyla ilimizde hava kirliliği ile mücadele çerçevesinde, her yıl İlimiz Mahalli Çevre Kurulunda kararlar alınmaktadır. Mahalli Çevre Kurulunda alınan kararlarla, İlimiz merkez ilçe ve diğer ilçelerin kirlilik derecelendirmesi göz önüne alınarak, buralarda kullanılacak yakıt kriterleri, bu yakıtların satışının kimler tarafından ve hangi esaslar çerçevesinde yapılacağı, hangi maddelerin ısınma amacıyla kullanılmasının yasak olduğu, yakma sistemlerinin özellikleri ve bakımı ile ilgili esaslar, motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazı emisyon kirliliğinin önlenmesine ilişkin esaslar, kaloriferlerin yakılmaya başlaması için sıcaklık şartları ve kalorifer yakma saatleri, yakma teknikleri, tüketicilerin uyması gereken esaslar, halkın sorumlulukları ve alacakları önlemler konusunda bilgilendirilmesine dair esaslar, denetim ekiplerinin oluşturulması ve esasları, alınan kararlara aykırı durumlarda

uygulanacak müeyyideler belirlenmektedir. 2012 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce 19.11.2012 tarih ve 2009/09 sayılı Mahalli Çevre Kurul Kararı alınmıştır. Alınan bu kararın uygulanabilirliğinin sağlanması amacıyla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce, Belediye anonsları, yerel radyo ve gazeteler ve internet siteleri aracılığıyla halkımıza bilgi ve uyarı duyuruları yapılmakta olup, Belediye Zabıta Müdürlüğü'ne gönderdiğimiz duyuru metinleri tüm binalara tutanak karşılığı dağıtılmaktadır. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, İl Özel İdaresi Sekreterliği, Belediye Başkanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü ve Halk Sağlığı Müdürlüğü personelerinden oluşan denetim ekipleri oluşturulmuştur. Kaloriferlerin aynı anda yakılması ile kirlilik yükü arttığından, İlimizdeki mahalleler, 2 bölgeye ayrılmış ve kaloriferlerin belirlenen saatler arasında ateşlenmesi kararı alınmıştır.

1. Bölge; Bağlar Mah., Emek Mah., İçin İlk Ateşleme Saatleri

Sabah= 05:30- 06:00 arası ve Akşam= 15:00- 15:30 arası

2. Bölge Topçular Mah., Söğütlü Mah. ve Atatürk Mah. İçin İlk Ateşleme Saatleri

Sabah= 06:30- 07:00 arası ve Akşam= 16:00- 16:30 arası

Olacak şekilde belirlenen saatlerde denetim ekipleri tarafından, denetimler kış sezonu boyunca devam ettirilmiştir. Denetim ekipleri tarafından, kömür satıcıları, ev, işyerleri ve kamu kurum ve kuruluşlarının denetimleri yapılmıştır.

Denetimler esnasında Müdürlüğümüz personeli tarafından, kalorifer kazanlarının tekniğine uygun yakılması, kazan ve baca temizlik ve bakımlarının yaptırılması, kömür torbalarının yakılmaması, ateşçi belgesi olmayan kişilerin kurslara katılarak eğitim almaları konularında gerekli uyarılar yapılmıştır. Müdürlüğümüzce bastırılan “Hava Kirliliği Önleme Broşürü” ve “Kalorifer Yakma Talimatnamesi” tüm ilimize dağıtılmıştır. Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile gerekli görüşmeler yapılarak, kalorifer yakan kişilere yönelik olarak Müdürlüğümüzce bilgilendirme toplantısı yapılmış ve ateşleyici kursları sürekli hale getirilmiştir.

Ayrıca, İl Müdürlüğümüzce, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının yakıt alımları esnasında, ihaleye konu kömürlerinden numune alınarak, analize gönderilmiştir.

İl Müdürlüğümüzce yine aylık olarak vatandaşlarımızın araçlarının egzoz gazı emisyon ölçümlerini yaptırıp yaptırmadıklarının tespiti amacıyla denetimler yapılmıştır.

Müdürlüğümüz tarafından ilimizde yaşanan hava kirliliğine dikkat çekmek ve alınacak tedbirleri halkımıza duyurmak için, hava kirliliği, kalorifer ve soba yakma teknikleri, baca ve kazan temizliği, izolasyonun sağlanması, yakma saatleri, yakılması uygun olan ve olmayan yakıtlar ve özellikle sabah ve akşam saatlerinde enverziyonun sıkça yaşandığı, enverziyon yaşanan günlerde özellikle hasta kişilerin ve çocukların dikkatli olmaları, yakma saatlerinin düzenlenmesi, toplu taşıma araçlarının tercih edilmesi ile ilgili bilgiler hazırlanarak, sıklıkla basın kuruluşlarına gönderilmiş, gazetelerde konu sık sık gündeme getirilmiştir.

İlimiz hava kalitesi olarak değerlendirildiğinde; 2010 yılında hava kirliliğinde Ülke genelinde ikinci sırada, 2011 yılında günlük sınır değer aşımında ise 8. sırada yer alıyordu. Ancak, 2012 yılında kış dönemi için, İl Müdürlüğümüzce uygulanan “Temiz Hava Eylem Planı” projesi ile hava kalitesinde ciddi oranlarda iyileşme görülmüştür. 2013, 2014 ve 2015 ve 2016 yıllarında ise meteorolojik sebeplerden ötürü (kışın sert geçmesi ve kar yağışının olmaması, rüzgar hızının düşük olması vb.) hava kirliliği istenilen seviyeye düşürülemedi. Ancak, 2017 yılında il merkezinin yaklaşık %54’ünün doğalgaza geçmesi ile beraber hava kalitesinde büyük oranda iyileşme görülmüştür.

A.4. Ölçüm İstasyonları

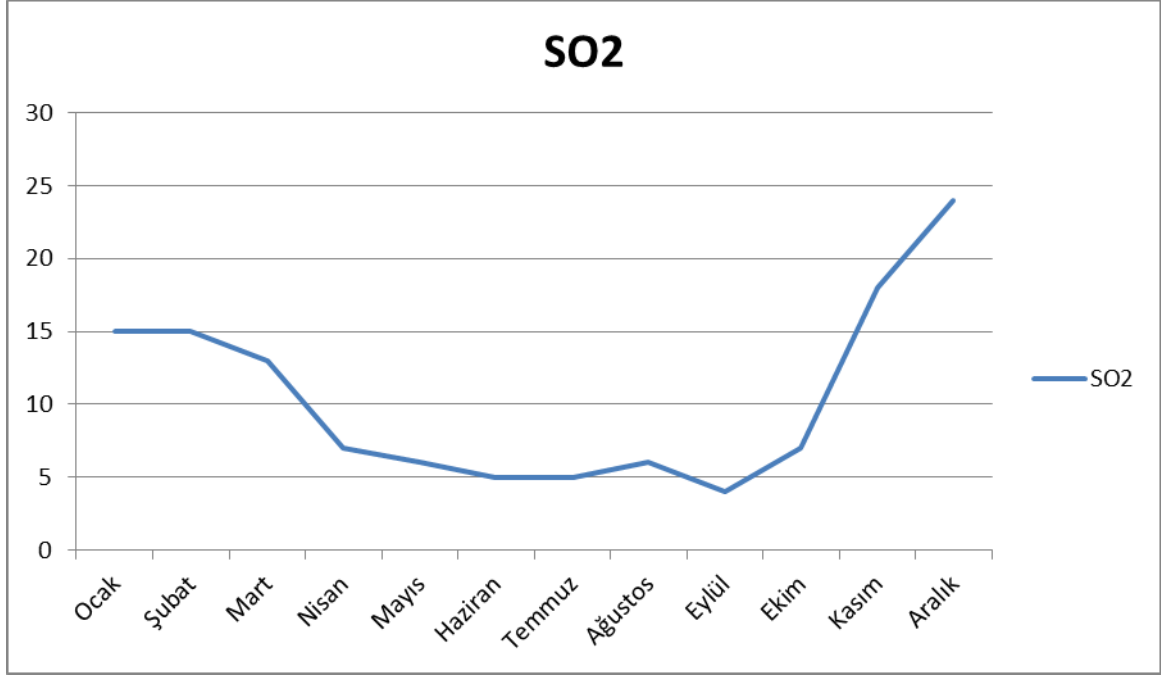
İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza ait 2 adet Hava Ölçüm İstasyonu bulunmaktadır.

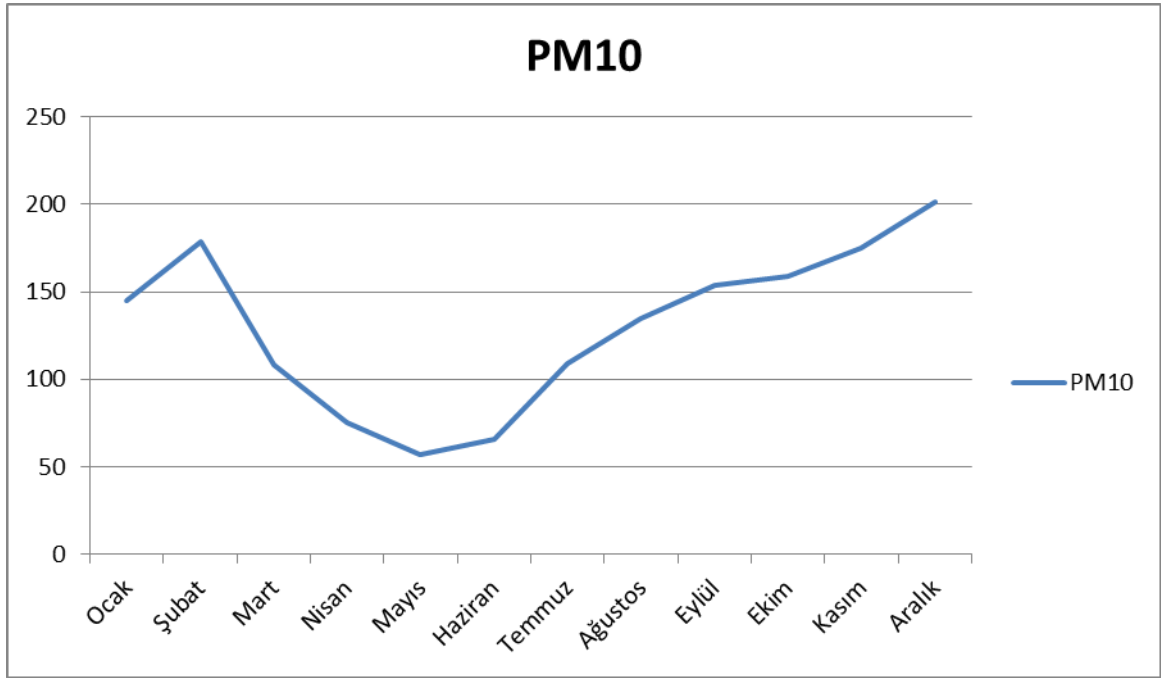
Harita A.1 – İl Merkezinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (Google Earth, 2018)

Çizelge A.8- Iğdır İlindeki Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Meteoroloji Müdürlüğü Bahçesi	39°55'35.06" K 44°3'13.72" K	X					X

Grafik A.1- Iğdır İlinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu SO₂ Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği (2017)

Grafik A.2- Iğdır İlinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu PM₁₀ Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği (2017)

Çizelge A.9-İğdır İlindeki 2017 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Merkez	SO ₂ µg/m ³	AGS*	PM10 µg/m ³	AGS*
Ocak	15	-	145	28
Şubat	15	-	179	27
Mart	13	-	108	24
Nisan	7	-	75	20
Mayıs	6	-	57	13
Haziran	5	-	66	11
Temmuz	5	-	109	24
Ağustos	6	-	135	31
Eylül	4	-	154	24
Ekim	7	-	159	15
Kasım	18	-	175	22
Aralık	24	-	201	20
ORTALAMA	10,42	-	130,25	21,6

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 1 adet istasyona İl Müdürlüğümüz tarafından egzoz emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiş olup, 2017 yılında yetkili araç muayene istasyonu tarafından, 14.899 adet egzoz emisyon pulu ve 3435 adet egzoz emisyon ruhsatı satışı yapılmıştır.

A.6. Gürültü

Gürültü; insan ve toplum üzerinde olumsuz etki yapan ve istenmeyen seslerdir. Gürültü kirliliği kişinin işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkiler. Fizyolojik ve psikolojik dengelerini bozabilen ve iş performansını azaltarak verim düşüklüğüne sebep olan, çevrenin hoşluğunu ve sakinliğini yok ederek niteliğini değiştiren önemli bir çevre kirliliği türü olarak tanımlanmaktadır. Bir çevre sorunu olarak ele alındığında, gürültünün insan ve toplum sağlığı açısından kabul edilebilecek en yüksek düzeylerinin ortaya konması daha sonra incelenip çevredeki mevcut gürültü koşullarının ölçüm ve tahmin yöntemleriyle belirlenmesi ve bunlara bağlı olarak gürültünün bir sistem içinde kontrol altına alınması çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Gürültü, insanlarda işitme kayıplarının yanı sıra önemli bir stres ajanı olarak psikolojik, sinir ve dolaşım sistemlerini etkileyerek çeşitli hastalıklara yol açmaktadır. Dünyada ve ülkemizde, meslek hastalıkları arasında en yaygın olanı, gürültü nedenli işitme kayıplarıdır. Gürültü yalnızca işyeri zararlısı değil aynı zamanda da önemli bir çevresel

patolojik etkindir. Sesin iki temel belirleyicisi, frekansı ve şiddetidir. Sesin şiddeti doğrudan kulak zarına ulaşan mekanik basınçla ilişkilidir ve desibel (dB) olarak ölçülür. Kulağımız 0-140 dB arası sesleri algılar. 140 dB, kulakta ağrı, kulak zarında yırtılma gibi etkiler yapar. Frekans ise saniyede geçen titreşim sayısıdır ve birimi hertz'dir (Hz). İnsan kulağı 20-20.000 Hz arasındaki sesleri duyar. Bu sınırın altındaki seslere infrasonik, üstündeki seslere de ultrasonik sesler denir. Konuşma sesi aralığı da 500-2000 Hz arasında değişir. Uluslararası standartlara göre, işitme sistemine zarar veren gürültü düzeyi, 100-10.000 MHz ve 85 dB düzeyidir.

Kişinin, sessiz bir ortamda 1,5 metreden günlük konuşmaları anlamakta güçlük çekmeye başladığı sınır, gürültü düzeyi olarak kabul edilebilir. Bu sınır 500, 1.000 ve 2.000 Hz frekanslarda ortalama 25 dB değerine karşılık gelmektedir.

Gürültü Kaynakları

Trafik Gürültüsü:

İlimiz genelinde araç sayısının fazla olması nedeniyle, İl bazında gürültü yükü fazla olmakla birlikte, trafikten kaynaklanan gürültü kirliliğini önlemek için, ağır tonajlı kaynakların şehir merkezine girmeleri yasaklanmıştır.

Endüstri Gürültüsü:

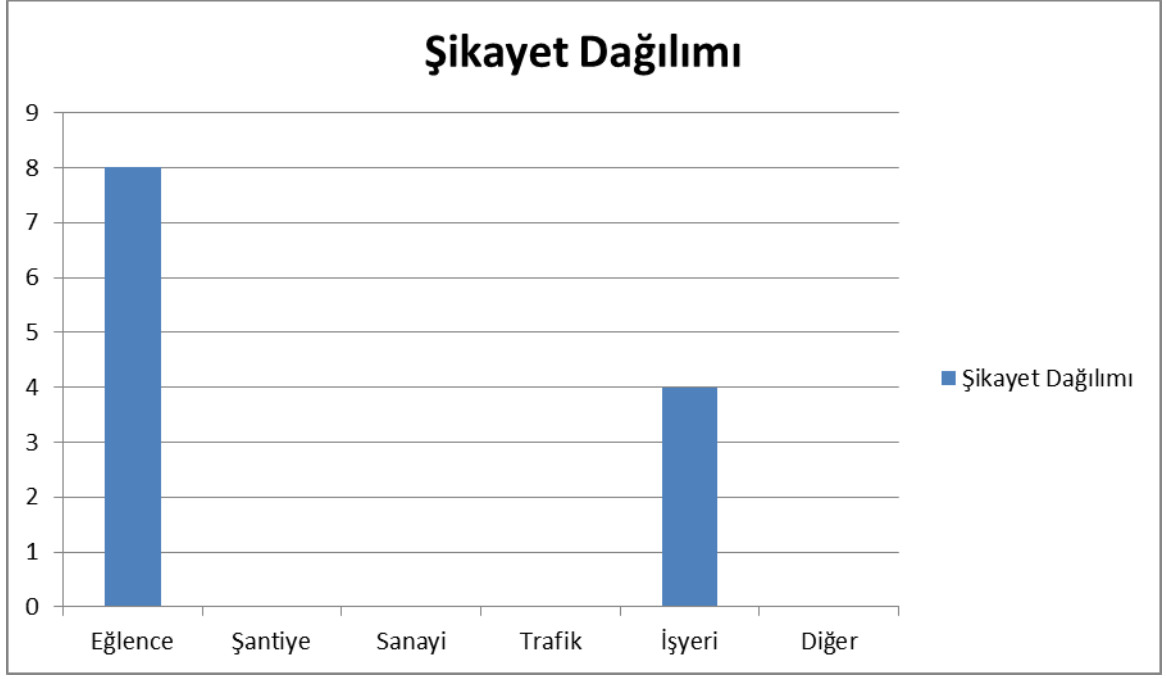
İlimizde gürültü kaynağı olabilecek ağır sanayi tesisleri bulunmamaktadır.

İnşaat Gürültüsü:

İlimizde, inşaattan kaynaklanan gürültü konusunda, İl Müdürlüğümüze yapılmış herhangi bir şikayet bulunmadığından, inşaat gürültüsü konusunda ölçüm çalışması yapılmamıştır.

Yerleşim Alanlarında Oluşan Gürültüler:

İlimizde işyerlerinde, evlerde, eğlence yerlerinde, kafelerde ve çay bahçelerinde oluşan gürültü konusunda, Müdürlüğümüz elemanları tarafından şikayet üzerine ve/veya rutin denetimler yapılmakta ve bu denetimler sırasında gürültü ölçüm cihazıyla yapılan ölçümler sonrasında gerekli uyarılar ve bilgilendirmelerle, halkımızın gürültü kirliliği konusunda bilinçlenmesi sağlanmaktadır.

**Grafik A.3–İğdır İlinde 2017 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)**

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı çerçevesinde, Iğdır Belediye Başkanlığınca İl Müdürlüğümüze gönderilen İDEP Eylemlerine göre; kanalizasyon sisteminin yenilenmesi konusunda, Iğdır Entegre Su Projesi kapsamında, ayırık sistemle yağmur sularının ayrı toplanması planlanmaktadır. Bakanlığımız, Avrupa Birliği Yatırımları Daire Başkanlığı tarafından da desteklenen söz konusu proje kapsamında kanalizasyon ve yağmur suyu şebekeleri inşa edilecektir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin hava kalitesini etkileyen meteorolojik, coğrafik, topoğrafik v.b koşullarında iyileştirme yapılamasa bile, değiştirilebilecek hususlar için, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz ile diğer kurum ve kuruluşların çabaları ve vatandaşların bilinçli davranışları ile, hava kalitesi en iyi düzeye getirilmeye çalışılmaktadır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUV-TURK
TUİK

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlimizde bulunan akarsular ve uzunlukları Çizelge B.1 de verilmiştir.

Çizelge B.1 –İğdır İlindeki Akarsuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Aras Nehri	930	548	42.2	Kura Nehri	Enerji ve Sulama
Orta Karasu Çayı	10.5	10.5	5	Aras Nehri	Sulama
Aşağı Karasu Çayı	12	12	5	Aras Nehri	Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde sulak alan olarak, bilgilerini Bakanlığımıza göndermiş olduğumuz göl statüsünde olabilecek Bulakbaşı Sazlığı bulunmaktadır. 135 Ha'lık alan üzerinde Ağrı Dağı'ndan çıkan su kaynakları ile beslenen bir göldür. Gölün etrafında bulunan köylerde yapılan tarım ve hayvancılık gölü kirletebilecek etkenlerdir. Ancak göldeki organik kirlilik ile ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Ağrı Dağı'ndan çıkan su kaynakları ile beslenen bu göl, 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında olan Su Ürünleri İstihsal ve Üreme Sahasıdır. 2013 yılı içerisinde tescil edilen sulak alan bulunmamaktadır. Aras-Karasu sulak alanı 65.130 Ha olup henüz hazırlanmış bir yönetim planı bulunmamaktadır.

Çizelge B.2-İğdır İlindeki Mevcut Sulama Göletleri (Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü 2018)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Bulakbaşı Sazlığı	Sazlık		135	-	Su Ürünleri İstihsal ve üreme sahası

B.1.2. Yeraltı Suları

B.1.2.1 Yeraltı Su Seviyeleri;

Iğdır Ovası akifer yönünden geniş bir alana sahiptir. Akiferin taban derinliği, Yaycı, Enginalan ve Çavuşbahçe köylerinden geçen çizgi ile Çalpala köyleri arasında kalan sahada, 100-150 m. kadardır. Bunun dışında Batı ve Doğu Iğdır Ovalarında akiferin taban derinliği 150-200 m. arasındadır. Ancak, Koçkiran Köyünde yapılan sondaj çalışması sonucunda akiferin taban derinliğinin 250 m. olduğu tespit edilmiştir. Akiferden saniyede yaklaşık 70 lt su çekilebilir.

Su havzasında açılan sondaj kuyularından alınan numunelerde, yapılan analizlerin sonucuna göre, Organik Madde 0,30 ile 3,76 mgr/O2/lt arasında değişiklik göstermektedir. Sulama suyu yönünden C2S1-C3S1 aralığındadır.

Yüksek tuzluluk gösteren alanlar; Batı Iğdır Ovasının güneyinde Halfeli, Karakuyu, Erhacı ve Iğdır arasında kalan saha ile Doğu Iğdır Ovasının tamamını kapsayan Taşburun, Bulakbaşı, Kıraçbaşı, Saraçlı, Tazeköy ve Kerimbeyli arasında kalan geniş sahadır. Bu sahada suyun pH değeri 7-8,5 arasındadır.

Çizelge B.3– Iğdır İlindeki Yeraltı Suyu Potansiyeli (Çevre Durum Raporu 2011)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Orta Karasu Çayı Kaynakları	31.535
Aşağı Karasu Kaynağı	157.680
Suveren Kaynağı	15.765

a)Orta Karasu Çayı Kaynakları: Doğu Iğdır Ovasının güneyinde Bulakbaşı ile Hıdırlı Köyü arasında, başlıca Bulakbaşı, Yazlık ve Gürgöre gibi yüksek debili kaynaklardan meydana gelmiş bir zon alır. Alüvyon-Bazalt kantağından çıkmaktadır. pH değeri 7,4-8,2 arasındadır. Orta sertlikte, orta tuzlu ve az sodyumlu sulardır.

b) Aşağı Karasu Kaynağı: Ateş Tepenin güneyinde Türkiye–İran sınırından çıkmaktadır. Başlangıçta debileri 1 m³/sn olup, Aras Nehrine döküldüğü yerdeki toplam boşalım 5 m³/sn dir. C3S1 aralığında olan az sodyumlu sulardır.

c) Suveren Kaynağı: Suveren Köyü'nün 1 km. güneyinden çıkan kaynak suyu, 1 km. aktıktan sonra tekrar kayalar içine süzülerek kaybolur. Debisi 30 – 60 lt/sn' dir.

Yeraltı Suyu Oluşumu: Ovada yağışın yeterli derecede olmaması sebebiyle ve fazla su sıfır olduğundan, yeraltı suyuna yağıştan beslenme yoktur. Akifer, başlıca güneydeki volkanik kayalardan yanal olarak, Aras Nehri ile kuzeyden ve sulama suyundan süzülme ile beslenmektedir.

Iğdır Ovası'nda yeraltı suları hakkında bilgi almak amacıyla, sığ akiferde (6-10 m.) ve derin akiferde sondaj kuyuları açılmıştır. Sığ akiferde açılmış kuyu sularının hepsinde, EC ve toplam tuz değerleri müsaade edilen değerlerin üstünde bulunmaktadır. Ayrıca, çoğunda Ca, Mg, SO₄, Cl ve sertlik değerleri, müsaade edilebilen değerlerin üstündedir. Bu nedenle sığ kuyu suları içmeye uygun değildir.

B.1.3. Denizler

İl sınırları içinde deniz yoktur.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Iğdır Ovası'nda yer altı suları hakkında bilgi almak amacıyla sığ akiferde (6-10 m) ve derin akiferde sondaj kuyuları açılmıştır. Sığ akiferde açılmış kuyu sularının hepsinde EC ve toplam tuz değerleri müsaade edilen değerlerin üstünde bulunmaktadır. Ayrıca çoğunda Ca, Mg, SO₄, Cl ve sertlik değerleri müsaade edilebilen değerlerin üstündedir. Bu nedenle sığ kuyu suları içmeye uygun değildir. İlimizde Gaziler, Acıçay, Hamurkesen, Yazlık Köyü, Gürgöre ve Hıdırlı kaynak sularından düzenli olarak su numunesi alınarak, kimyasal ve ağır metal analizleri yapılmaktadır. Söz konusu su kaynaklarında kirletici vasfı olmamasına karşılık, Hamurkesen kaynağı dışındaki kaynakların, ağır metal içeriklerine bakıldığında, içme ve kullanma suyu olarak kullanılması uygun bulunmamıştır.

Çizelge B.4- Iğdır İlindeki Su Kaynaklarının Durumu (DSİ 24. Bölge Müdürlüğü 2018)

Yıllık Ortalama Yağış	250 mm
Ortalama akış Verimi	5,53 l/s/km ²
Ortalama Akış / Yağış Oranı	0,63
Yerüstü Suyu (İl çıkışı toplam ortalama akım)	: 2880
Aras Nehri	1859 hm ³ /yıl
Arpaçay Nehri	781 hm ³ /yıl
Orta Karasu Kaynakları (Bulakbaşı Çayı)	140 hm ³ /yıl
Aş. Karasu Kaynakları (Süreyya Çeşmesi)	100 hm ³ /yıl
Yeraltı Suyu (İldeki Toplam Emniyetli Rezerv)	144 hm ³ /yıl
Toplam Su Potansiyeli	3024 hm ³ /yıl
Doğal Göl Yüzeyleri	-
Akarsu Yüzeyleri	1 416 ha
Toplam Su Yüzeyleri	1 416 ha

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde yalnızca Iğdır-Tuzluca karayolunda OSB alanı mevcut olup, İlimiz genelinde, alıcı ortama yoğun endüstriyel kaynaklı atıksu deşarjı söz konusu değildir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar:

Şehir kanalizasyon sistemi dal yapısında olup, ayrık sistem esasına göre projelendirilmiştir. İlimizin evsel atık suları ve yağmur suları mevcut kanalizasyon şebekesine bağlanmaktadır. Evsel atıksular için Atıksu Arıtma Tesisi henüz mevcut değildir. Atıksu Arıtma Tesisi ile ilgili fizibilite çalışmaları IPA kapsamında devam etmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Tarımsal faaliyetlerde kullanılan gübre ve toprağın aşırı sulama ile su kaynaklarına taşınması, vatandaşların bağ ve bahçelerinde kullandığı ilaçların boş kutularını sulama kanallarına atmaları kirliliğe neden olmaktadır. Yine, İlimizde erozyon sonucu bir miktar toprak, su kaynaklarına taşınmaktadır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel Su Kaynaklarından Kullanılan Su Miktarı ve İçme Suyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti

İlimizde içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır. İçme suyu yüzeysel kaynaktan karşılanmamakta, yeraltı suyundan karşılanmaktadır.

B.4.1.2. Yeraltı Su Kaynaklarından Temin Edilen Su Miktarı ve İçme Suyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti

İlde 6.025.000 m³/yıl (Kaynak TUIK 2012) miktarında içme suyu, 4 adet derin kuyudan alınan Q=175 lt/sn ile karşılanmaktadır. Kişi başına düşen su miktarı 152 lt/kişi-gün içme suyu olarak kullanılmaktadır.

İlde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bu kapsamda hizmet alan nüfus, aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Çizelge B.5 - İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (TÜİK/Belediye Başkanlığı 2018)

İçme ve kullanma suyu şebekesi ve arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı ve nüfusu (TÜİK, 2018)								
İLLER	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)
TÜRKİYE	1.397	79.985.869	1.397	73.587.584	92	436	35.868.415	55
İğdır	7	117.552	7	112.874	59	-	-	-

B.4.1.3. İçme Suyu Temin Edilen Kaynağın Adı, Mevcut Durumu, Potansiyeli vb.

İlimizde içme suyu temin edilen 9 adet Kuyudan alınan sular şehir merkezinde yapılan KK=855.50m. olan V=4.000 m³'lük betonarme gömme toplama deposuna terfi edilmektedir. V=4.000 m³'lük deponun hemen yanında inşa edilen 4 gruplu ana terfi merkezi ise Doğu ve Batı olarak iki zona ayrılmış şebekenin ayaklı depolarına içme suyu terfi edilmektedir. Batı bölgesinin ihtiyacı için V=100 m³'lük ayaklı depoya Q=42.00 lt/sn su terfi edilmektedir. Doğu bölgesinin ihtiyacı için ise V=300 m³'lük ayaklı depoya Q=108,00 lt/sn su terfi edilmesi öngörülmüş olmasına karşın şu anki işletme itibariyle yalnızca V=4.000m³'lük toplama deposundan alınan sular, ana terfi merkezi vasıtası ile direk şebekeye basılmaktadır. Ayaklı depoların altına belediye tarafından by-pass yapılmıştır. Bu by-pass vasıtası ile, şebeke dolduğunda ayaklı depo bağlantı hattı denge bacası marifetiyle olumsuz basınçlar giderilmeye çalışılmıştır. İğdır ilinin mevcut şebekesi Doğu ve Batı olarak iki bölgeye ayrılmıştır. Batı şebekesi 100 m³'lük ayaklı depodan beslenmektedir. Şebekede EDK=858,00 m., EYK=863,00 m.'dir. Doğu şebekesi 300 m³'lük ayaklı depodan beslenmektedir. Şebekede EDK=850,00 metre, EYK=860,00 metredir.

**Çizelge B.6 - İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi Pompa Ve Depo Özellikleri
(İğdır Belediye Başkanlığı, 2018)**

Kuyu No	Kuyu Adı	Nereye basıyor?	Basma Hattı Çapı	Pompa Debisi	Pompa Basma Yüksekliği	Günlük tahmini çalışma süresi	Açılma yılı	Kuyuyu açan kurum	Çalışma Verimi
1	Ziraat Kuyusu 1	4.000 m3 ana depoya basıyor	450	50 l/s	33 m	24 saat	2010	İller Bankası	iyi
2	Ziraat Kuyusu 2	Henüz bağlanmadı	450	Faliyete değil	33 m		2010	İller Bankası	
	Ziraat Kuyusu 3	Henüz bağlanmadı	280	Faliyete değil	Beli değil		2010	İller Bankası	
3	İmparator Otel Arkası	Gömme depo	350	35 l/s	33m	24 saat	1995	İller bankası	Dikey çalışıyor
4	Ali Kamerli Sondajı	Sadece tek mahalleyi besliyor. Sadece alikamer mah. besliyor	125	15 l/s	28m	8 saat	1997	Köy hizmetleri	iyi
5	Hakveyis Mahallesi Sondajı	Sadece tek mahalleyi besliyor. Sadece hakveyisi besliyor.	110	15 l/s	25m	8 saat	1998	Köy hizmetleri	iyi
6	Enginalan 1	Gömme depoya basıyor	500	18l/s	23m	24 saat	1981	İller bankası	iyi
7	Enginalan 2	Gömme depoya basıyor	500	18l/s	23m	24saat	1981	İller bankası	iyi
8	Enginalan 3	Gömme depoya basıyor	500	18l/s	23m	24saat	1981	İllerbankası	iyi
9	Ahıska Bölgesi Sondajı	Şebekeye tersten basıyor	110	16l/s	18m	24saat	2003	Özel sektör	iyi

B.4.2. Sulama

B.4.2.1. Salma Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı

Konu ile ilgili detaylı bilgi edinilememiştir.

B.4.2.2. Damlama, Yağmurlama veya Basınçlı Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı

Konu ile ilgili detaylı bilgi edinilememiştir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde, OSB' nin içme ve kullanma suyu sondaj kuyuları ile Iğdır Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yapılan ortak çalışma neticesinde, Yeşil Kuşak Kent Ormanında açılan kuyulardaki yeraltı suyundan temin edilmektedir.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde DSİ tarafından enerji üretmek amacıyla yapılan ve yap- işlet- devret (YİD) modeli uygulanan, şuanda işletmede olan 2 adet Hidroelektrik Santrali (HES) mevcuttur. 4 adet HES projesi fizibilite aşamasındadır.

Çizelge B.7 – Iğdır İlinde Bulunan Hidroelektrik Santralleri (DSİ,2018)

DSİ 24. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN IĞDIR İLİ HESLERİN SON DURUMLARI									
SIRA NO	HİDROELEKTRİK SANTRAL ADI	TESİSİN BULUNDUĞU		TESİSİN BULUNDUĞU KOORDİNATLAR		KURULU GÜÇ (MW)	Enerji Üretimi GWh/Yıl	FİRMA ADI	PROJENİN DURUMU
		İl-İlçesi	AKARSU ADI	Y	X				
1	Aktaş Regülatörü ve HES	Iğdır Tuzluca	Pernavut Çayı	367298 - 367757	4433377 - 4434019	10,201	34,937	T.M. ENERJİ ÜRETİM ELEKTRİK VE TİCARET A.Ş.	Su Kullanım Anlaşması Aşamasında (İnş. Aşamasında)
2	Bayra HES	Iğdır Tuzluca	Sukü Dere	387 832	4 428 261	9,411	51,319	KUTUP ENERJİ ELKTRİK ÜRATİM LTD. ŞTİ.	15.03.2011 Tarihinde Su Kullanım Anlaşması İmzalandı. (İnşaata Başladı)
3	Ünlendi B.ve Halfeli HES	Iğdır	Acı Dere	413 544	4 413 734	46	88	DSİ	İnşaata Başlandı.
4	Tuzluca B. ve HES	Iğdır	Aras Nehri	384 078	4 441 655	20	117,1	DSİ 24 Bölge Müdürlüğü Kendi Yapacak.	ÇED Aşamasında
5	Gaziler HES	Iğdır	Pernavut Çayı	367 568	4 436 371	11,22	50,6	MetekHidro Enerji San. Tic. A.Ş.	İŞLETMEDE
6	Kiti HES	Iğdır	Kanal	403 687	4 430 461	2,76	12		İŞLETMEDE

IĞDIR			Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh / Yıl)
	İŞLETMEDE		13,98	62,6
	İNŞAAT		55,411	139,319
	SKHA İMZALANMIŞ OLAN		10,21	34,937
	ÇED AŞAMASI		20	117,1
	TOPLAM		79,601	353,956

B.4.5. Rekreatyonel Su Kullanımı

İlimiz genelinde rekreatyonel amaçlı su kullanımı söz konusu değildir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çizelge B.9 – Iğdır İli Merkez Belediyesi 2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017 Yılları Su ve Kanalizasyon Hattı Yapımı (Belediye Başkanlığı-2018)

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)	SU (m)	KNLZY N (m)
Söğütlü Mah.	1.682	4.519	3.316	4.800	1250	1000	2453	60	1600	778	835	3425	850	2500
Konaklı Mah.	193	-	-	-	2000	3200	1200	-	0	690	2465	500	1465	500
14 Kasım Mah.	1.742	937	900	-	3100	1170	1156	1320	52	3651	1300	780	700	540
Karaağaç Mah.	2.245	316	2.415	1.148	1950	460	160	3220	3075	5844	3535	2295	2600	2000
Topçular Mah.	150	170	-	-	150	160	100	260	200	225	210	1880	100	1780
Bağlar Mah.	60	-	-	367	100	80	340	110	100	965	1510	957	1310	910
Özgür Mah.	2.332	1.250	6.140	800	1300	12730	2790	5060	1920	1847	1450	500	1100	400
Emek Mah.	942	465	650	2.330	1700	1800	1175	1730	900	2938	260	460	360	560
Cumhuriyet Mah.	5.014	3.576	2.471	2.950	-	245	1050	190	1450	163	1490	510	1250	410
Alikamerli Mah.	854	440	-	366	-	-	-	50	250	80	600	-	500	-
Hakveys Mah.	100	-	600	-	-	310	100	520	640	80	-	350	300	250
Pir Sultan Abdal Mah.	140	42	-	-	-	-	890	260	0	266	420	1185	300	1105
Yeni Mah.	2.140	-	-	-	250	-	-	-	0	300	-	-	-	-
Atatürk Mah.	90	-	436	558	-	1510	-	300	130	92	200	520	300	420
TOPLAM	17.684	11.715	16.928	13.319	11.800	22.665	11.414	13.080	10.317	17.919	14.275	13.362	11.135	11.375

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde Çalpala Köyü hudutları içerisinde 200 hektarlık bir alanda “İğdir Organize Sanayi Bölgesi”nin 67 hektarlık birinci ve 133 hektarlık ikinci etabının altyapısının bitirilmesi ile birlikte (2. Etapın elektrik işlemleri, 30/11/2016 tarihinde tamamlanmıştır.) 2016 yılı sonu itibari ile bölgede yatırım yapmak amacıyla arsa tahsisi talebinde bulunan toplam 59 adet yatırımcıya arsa tahsis edilmiş olup, bunlardan 15 adedi inşaatla başlamış, 16 adedi inşaatını tamamlayarak üretime geçmiştir. Ayrıca arsa tahsisi yapılan 28 adet yatırımcı firma ise proje yapım aşamasındadır.

Organize Sanayi Bölgesinin atıksu arıtma tesisi bulunmamakla birlikte, ön etüt arıtma tesisi projesi hazırlanmış olup, kirlilik parametreleri belirlenmiş ve OSB’deki üretim portföyüne göre ilerleyen dönemlerde projelendirme yapılarak yapım sürecine geçilecektir.

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İlimizde Melekli Beldesi Hanako Mevkiinde İğdir İli Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapılmış olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi mevcuttur.

Harita B.1- Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi (Google Earth)

Katı Atık Düzenli Depolama tesisinde çöp suları, tesiste mevcut olan drenaj sistemi marifetiyle sızdırmaz çöp sızıntı suyu havuzlarında toplanır ve buradan gündüz sıcak havalarda pompa vasıtasıyla çöplerin üzerine geri devir yöntemiyle pompalanarak çöp sızıntı sularının hacmi azaltılır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi 2013 yılı itibariyle faaliyete geçmiş olup Çevre İzin kapsamında “Bakanlığımızca verilmiş olan 23.01.2015 tarihli Çevre İzin ve Lisans Belgesi” mevcuttur.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde, noktasal kaynaklı toprak kirliliği tespit edilmemiştir.

Çizelge B.11- Iğdır İlinde 2017 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?		Yok	

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

İlimizde, Atıksu Arıtma Tesisi bulunmadığı için, arıtma çamuru oluşmamaktadır.

B.6.3. Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılmasına İlişkin Yapılan Çalışmalar

İlimizde maden ocağı olarak, pomza ocakları kum-çakıl ocakları mevcuttur. İlde bulunan dört adet pomza ocağına ait “Doğaya Yeniden Kazandırma Planı” mevcut olup, söz konusu maden ocakları halen çalışmaya devam etmektedir. Doğaya Yeniden Kazandırma Planı dahilinde herhangi bir işlem yapılmamıştır. İlimiz sınırları içerisinde yer alan maden çıkarma ve işleme tesislerine ait bilgiler aşağıda tablo halinde verilmektedir.

Çizelge B.12 – Iğdır İl Sınırları İçerisinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesislerine Ait Bilgiler

İlimiz Sınırları İçinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesisleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2016)	
Mevkii	Faaliyet Alanı
1- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
2- Suveren Köyü Merkez	Bazalt Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
3- Küçük Sanayi Sitesi Karşısı Tedaş Yolu Üzeri Merkez	Hazır Beton Tesisi
4- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Yıkama-Eleme Tesisi
5- Alikamerli Mah Merkez	Beton Santrali ve Hazır Beton Elemanları Üretim Tesisi
6- Karaağaç Mah. Merkez	Beton Yapı Elemanları Üretim Tesisi
7- Acemi sırtı Mevkii Aralık	Pomza Ocağı
8- Tarlabası Köyü Mevkii Aralık	Pomza Ocağı
9 Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Pomza Ocağı
10- Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Bims Tuğla (Bims Blok) İmalat Tesisi
11-Halfeli Beldesi Merkez	Bims Üretim Tesisi
12- Organize Sanayi Bölgesi Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi
13- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	-Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
14- Melekli Beldesi	Hazır Beton Tesisi
15- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
16- Çalpala Köyü Saldasat Mevkii-Kum Merkez	Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
17- Kuzugüden Köyü Çaylak Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi
18- Tuzluca İlçesi	Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
19- Taşlıca Köyü Merkez	Andezit (Mermer) Ocağı
20- Morköprü ve Kağan Mevkii Tuzluca	Tuğla ve Kiremit Kili Ocağı, Fabrika Üretim Tesisi
21- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı
22- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı ve Kıрма-Yıkama-Eleme Tesisi
23- Suveren Köyü Merkez	Ariyet Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
24- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı

25- Yukarı Çarıkçı Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı
26- Tuzluca	Tuz Madeni Çıkarma Faaliyeti
27- Karaağaç Mah Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi
28- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
29- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi
30- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kıрма-Eleme Tesisi

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimizde tarım alanlarının kullanılması sonucu tespit edilen herhangi toprak kirliliği yoktur. Kullanılan ticari gübrelere ilişkin veriler Çizelge B.7 ve B. 8 de verilmiştir.

Çizelge B.13– Iğdır İlinde 2010 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çevre Durum Raporu-2010)

Yıl	Ticari Gübre Cinsi	Kullanılan Miktar (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2010	AN%26	39.000	102
	AN %33	854.950	2.077
	URE%46	650.050	2.503
	DAP	537.150	2.068
	KOMPOZE (15-15-15)	48.300	71
	KOMPOZE (15-15-15 Zn)	32.600	65
	KOMPOZE (20-20-0)	202.000	384
	KOMPOZE (20-20-0+Zn)	136.650	301
	T.S.P	54.150	179
	A. SÜLFAT % 21	113.700	239
	POTASYUM SÜLFAT	9.700	19

Çizelge B.14- Iğdır İlinde 2017 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeler (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2018)

Yıl	Zirai Mücadele İlacının Grup Adı	Kullanılan Miktarı (Ton)	Kullanıldıkları Toplam Alan (ha)
2017	İnsektisitler	23.587	388,5
	Herbisitler	110.000	
	Fungisitler	20.183	
	Akarisit.	2.954	
	Kışlık ve Yazlık Yağlar	55.000	

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin Atıksu sorunlarının iyileştirmek için Bakanlığımız ve Avrupa Birliğinin ortaklaşa fonunda (IPA) öncelikli iller kapsamındadır. Sanayinin ilde gelişmemiş olması nedeniyle, Toprak Kirliliği ve Endüstriyel Atıksu kirliliği görülmemektedir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

TUİK

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2018

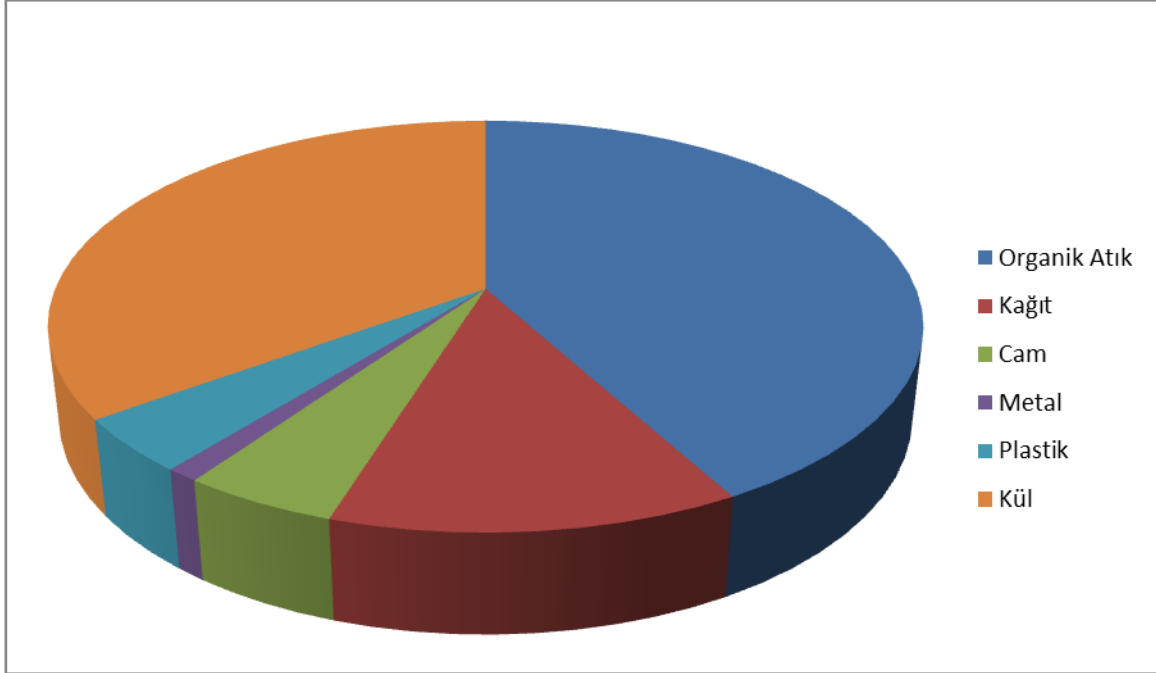
Çevre Durum Raporu, 2010

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapılan Katı Atık Düzenli Depolama tesisi 2012 yılı itibariyle faaliyete geçmemiş olup, 2013 yılında Birlik Başkanlığı tarafından işletilmesine başlanılmıştır. Iğdır Merkez Belediye Başkanlığı tarafından yapılan analiz sonucu Katı Atık kompozisyonu Grafik C.1’de verilmiştir.

Grafik C.1- Iğdır İlindeki 2017 Yılı Atık Miktarı ve Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2018)

Çizelge C.1- Iğdır İlindeki 2017 Yılı Atık Miktar ve Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2018)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise Birliğe Üye Olan Belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı gerçekleştirilen Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi 2013 yılında işletmeye alınmıştır.	Iğdır Merkez	91.300	91.300	90	120			1	1,1	34	11	4,2	0,9	3,6	32
	Iğdır Karakoyunlu	2.626	2.626	1	1			1	1,1						
	Iğdır Tuzluca	9.586	9.586	6	6			1	1,1						
	Iğdır Aralık	6.497	6.497	4	4			1	1,1						
	Iğdır Melekli	3.750	3.750	2	2			1	1,1						
	Iğdır Hoşhaber	2.830	2.830	1	1			1	1,1						
	Iğdır Halfeli	7540	7540	3	3			1	1,1						
	Iğdır İl Özel İdaresi	11.950	11.950					1	1,1						
	Ağrı Doğubeyazıt	77.079	77.079					1	1,1						
	Ağrı Diyadin	20.597	20.597					1	1,1						
	Birlik Geneli	221.482	221.482					1	1,1						

Çizelge C.2– Iğdır İlindeki 2017 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2018)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer
Merkez	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Karakoyunlu	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Aralık	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Tuzluca	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Melekli	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Halfeli	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			
Hoşhaber	X	X		-	B,ÖS	B,ÖS	B,ÖS		X			

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolü yazılmalıdır.

Çizelge C.3- Iğdır İlindeki 2017 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Iğdır İli Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı	x	X	-	-	x	-	-	STERİLİZASYON

2013 yılında Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi faaliyete geçmiş olup, Birlik üyesi belediyeler ayrı ayrı toplama yaparak, atıkları Katı Atık Düzenli Depolama Tesisine getirerek bertaraf işlemini gerçekleştirmektedirler.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde,“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında, hafriyat, inşaat ve yıkıntı atıklarının depolanması amacıyla depolama yeri belirlemek için çalışmalar yapılmaktadır. Belediye Başkanlığı tarafından Alikamerli Mahallesi sınırları içinde kalan, eskiden kum ocağı olarak kullanılan alanın, hemen yakınında yerleşim biriminin ve tarım arazilerinin bulunması sebebiyle, hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları depolama alanı olarak kullanılmasının uygun olmadığı Belediye Başkanlığına bildirilmiştir. Belediye Başkanlığınca alternatif yer seçimine gidilmiştir. Belediye Başkanlığı tarafından Küllük Köyü sınırları içerisinde kalan 3223 nolu parsel içinde bulunan alanın hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları depolanması amacıyla Milli Emlak Müdürlüğüne müracaat edilmiştir.

C.3. Ambalaj Atıkları

İlimizde Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, ambalaj atıkları konusunda lisans almış 1 adet Toplama Ayırma Tesisi, bulunmaktadır.

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, lisans almış tehlikeli atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

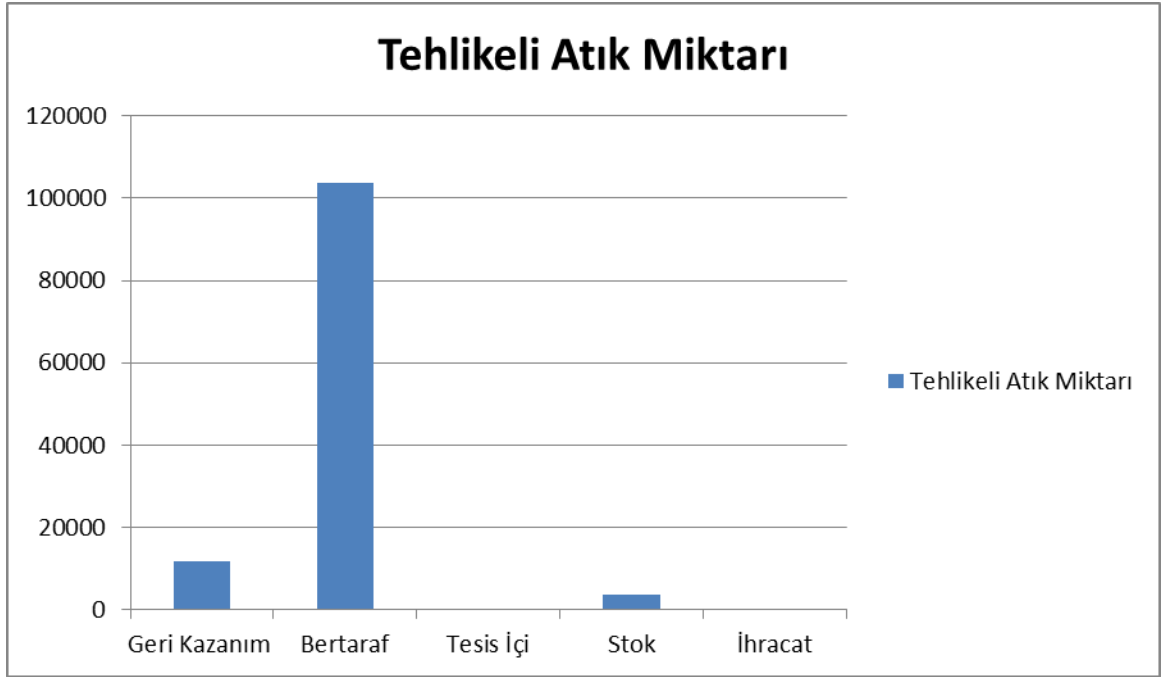
İlde oluşan tehlikeli atıkların, diğer atıklardan ayrı biriktirilerek, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında lisans almış, Geri Kazanım veya Bertaraf Tesislerine gönderilmek suretiyle bertaraf edilmesinin sağlanması için, İl Müdürlüğümüzce tehlikeli atık üreticilerinin bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Aynı zamanda tehlikeli atık üreticilerinin, Bakanlığımız tarafından hazırlanmış olan Tehlikeli Atık Beyan Sistemini kullanabilmeleri için, atık üreticilerine kullanıcı adı ve şifre verilerek, bir önceki yıla ait tehlikeli atıklarını elektronik ortamda atık beyan sistemine girmeleri sağlanmaktadır.

Çizelge C.4 – Iğdır İlindeki 2017 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (TABS, Nisan 2018)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2017) Yılı						
		Atık Miktarı (.../yıl)	Geri Kazanım Miktarı (.../yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	130208	1420 Litre	1420 Litre	100	R1			
	130703	933 Litre	933 Litre	100	R1			
	180103	86.860 Kilogram	-	-	-	86.860 Kilogram	100	D9
	130113	1400 kilogram	1400 Kilogram	100	R9			
	130206	1.010 Kilogram	1.010 Kilogram	100	R1			
	160601	25 Kilogram	25 Kilogram	100	R4			
	180106	210 Kilogram				210 Kilogram	100	D15
	080121	29 Kilogram				29 Kilogram	100	D10
	180110	1 Kilogram				1 Kilogram	100	D15
	200121	33 Kilogram				33 Kilogram	100	R13
	080317	352 Kilogram	352 Kilogram	100	R13			
	150110	275 Kilogram	275 Kilogram	100	R13			
	200126	2130 Kilogram	2130 Kilogram	100	R9			
	200133	9 Kilogram				9 Kilogram	100	D5

Şekil C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi (Kg)

(Atık Yönetim Uygulaması, Haziran, 2018)

Çizelge C.23 - Iğdır İlinde atık işleme ve miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması, Haziran, 2018)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	6137
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	150
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	2440
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	2953
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	13

D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	103548
D10	Yakma (karada)	35
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	1

C.5. Atık Madeni Yağlar

İlimizde, 2017 yılında oluşan, 15.703 ton atık motor yağı PETDER tarafından toplanmıştır.

İlimizde mevcut olan sanayi sitesinde bulunan araç bakım onarım yerleri gibi küçük çaplı işletmelerden kaynaklanan, atık motor yağlarının, üretildikleri yerlerde, sızdırmaz zemin üzerinde, sızdırmaz bidonlarda biriktirilerek yetkilendirilmiş kuruluşlar aracılığıyla toplanması için, İl Müdürlüğümüzce gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Çizelge C.5– Iğdır İlindeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (PETDER, 2018)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	12.765	-	12.765
2009	10.096	-	10.096
2010	18.516	-	18.516
2011	4.668	-	4.668
2012	13.402	-	13.402
2013	26.549	-	26.549
2014	14.986	-	14.986
2015	10.767	-	10.767
2016	2.181	-	2.181
2017	15.703	-	15.703

İlde, tehlikeli atık sınıfına giren atık motor yağlarının geri kazanımı konusunda İl Müdürlüğümüze müracaat olmadığından, Geçici Faaliyet Belgesi veya lisans verilmiş Geri Kazanım Tesisi ve Atık Yağ Taşıma Aracı bulunmamaktadır.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizde, atık akümülatörlerin toplandığı ve geçici depolama izni alması gereken, Atık Akümülatör Geçici Depolama Alanı ve akümülatör dernekleri tarafından yetkilendirilmiş bölge bayisi bulunmadığından, izin verilmiş Atık Akü Geçici Depolama Alanı ve lisans verilmiş Atık Akü Taşıma Aracı mevcut değildir. İlimizde, akümülatör ürünlerinin dağıtımını ve satışını yapan işletmeler ve araç bakım onarım yerleri tarafından

toplanan atık akümülatörler, Kars ve Erzurum’da bulunan bölge bayiliklerine gönderilmektedir.

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

İlimizde, Belediye Başkanlığınca henüz bitkisel atık yağ toplama sistemi oluşturulmamış olup, Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, İl Müdürlüğümüze müracaat olmadığından, izin ya da lisans verilmiş Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi veya Bitkisel Atık Yağ Taşıma Aracı bulunmamaktadır.

İlimizde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından, bitkisel atık yağların, üretildikleri yerlerde diğer atıklardan ayrı olacak şekilde, sızdırmaz kaplarda biriktirilerek, bitkisel atık yağ taşımak amacıyla lisans almış taşıma araçlarına teslim edilmesi ve böylece atık bitkisel yağların ekonomiye kazandırılması ile ilgili gerçekleştirilmesi düşünülen projeler mevcut olup, söz konusu projelerin hayata geçirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde, “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında, Ömrünü Tamamlamış Lastik Geçici Depolama İzni verilmiş olan, 1 adet ÖTL Geçici Depolama Alanı mevcut olup, ÖTL Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.6 – Iğdır İlinde 2017 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	300	635.380	0	-	-	-	-	-

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEEE)

İlimizde Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar kapsamında, yapılacak olan çalışmalara henüz başlanılmamıştır.

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

İlimizde, Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ve Ömrünü Tamamlamış Araçların Depolanması, Arındırılması, Sökümü ve İşlenmesine İlişkin Teknik Usuller Tebliği kapsamında, uygunluk yazısı verilmiş olan 6 adet ÖTA Teslim Yeri bulunmaktadır.

Çizelge C.7- Iğdır İlinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
6	0	2	0	0	0

C.11. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde, Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği kapsamında, Tehlikesiz Atık Toplama Ayırma Belgesi almış 1 adet tesis bulunmaktadır.

İlimizde yapılan faaliyetler ya da imalatlar sonucu ortaya çıkan bazı tehlikesiz atıkların çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, atık miktarının azaltılması, geçici depolanması, geri kazanımlarının sağlanması amacıyla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve çevre kirliliğinin azaltılmasını temin etmek için İlimizdeki atık toplayıcılarına yönelik bilinçlendirme faaliyetlerimiz ve denetimlerimiz devam etmektedir. İl Müdürlüğümüzce İlimizde tehlikesiz atık toplama ayırma faaliyeti yapan hurdacılara yönelik ilgili yasal mevzuat uyarınca; tehlikesiz atık toplama ayırma faaliyeti yapanların, İl Müdürlüğümüze başvurarak “Tehlikesiz Atıklar Toplama Ayırma Belgesi” almaları gerektiği, belge alabilmeleri için sağlamaları gereken şartlar ve alınması gereken tedbirler, belgesiz, çevre temizliğinde özensiz faaliyet gösterenlere uygulanacak idari yaptırımlar konularını içeren sunumlar yapılmıştır.

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlde Demir Çelik Endüstrisi bulunmamaktadır.

C.11.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde termik santral bulunmamaktadır.

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde, sanayi kuruluşlarına veya Belediye Başkanlıklarına ait, sanayi/evsel/kentsel atıksu arıtma tesisi bulunmadığı için, arıtma çamuru oluşmamaktadır.

C.12. Tıbbi Atıklar

İlimizde, İlke Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 2015 yılında faaliyete girmiştir.

Çizelge C.8– 2017 Yılında İl Sınırları İçinde Toplanan Tıbbi Atıklar (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı Kg/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
İĞDIR DEVLET HASTANESİ		X	X				65.500		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
ÖZEL İĞDIR BULUT HASTANESİ (BENNA SAĞLIK)		X	X				12.396		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR AĞIZ DIŞ HASTANESİ		X	X				13.542		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR TUZLUCA DEVLET HASTANESİ		X	X				1.667		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR HALK SAĞLIK		X	X				8.343		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR ÜNİV		X	X				9		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR TUZLUCA ASM		X	X				405		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR 1 NOLU ASM		X	X				243		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR 2 NOLU ASM		X	X				424		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Kg/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın
İĞDIR ÖZDEMİR ASM		X	X				28		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR KARAKOYUNLU ASM		X	X				201		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ARALIK ASM		X	X				266		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR EĞİTİM ASM		X	X				359		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR YÜZBAŞILAR KÖYÜ ASM		X	X				57		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR HALFELİ ASM		X	X				239		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
DİŞ HEKİMİ AKİF AHMET BEYOĞLU		X	X				183		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
DİŞ HEKİMİ NİHAT TANER		X	X				143		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR 7 KASIM ASM		X	X				287		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Kg/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın
İĞDIR KÜLLÜK ASM		X	X				96		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR FÜSUN ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi Temizlik İşleri	İğdır
İĞDIR BÜYÜK ECZANESİ		X	X				89		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR YAVUZ ECZANESİ		X	X				17		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ABAKAY ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ZEHRA ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ATAM ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR BAĞCI ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ŞİFA ECZANESİ		X	X				30		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Kg/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın
İĞDIR NAZ ECZANESİ		X	X				0		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR KARAAĞAÇ ASM		X	X				406		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR 14 KASIM		X	X				266		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
ALİKAMERLİ ASM		X	X				99		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
ÖZEL İĞDIR MODERN AĞIZ DIŞ		X	X				240		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR HOŞHABER ASM		X	X				52		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR TAŞBURUN		X	X				142		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR MELEKLİ ASMM		X	X				71		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir
İĞDIR HASANHAN ASM		X	X				16		X	İğdir Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdir

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı Kg/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
YENİ DOLUNAY ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR LEMAN ECZANESİ		X	X				20		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR LALEZAR		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ARI ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR SULTAN ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ERGİN ECZANES		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR BETÜL ECZANESİ		X	X				50		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR DÖRTYOL ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR YAŞAM ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı Kg/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
İĞDIR NİMET ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR KORKMAZ ECZANESİ		X	X				9		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İDRİS KESEL DİŞ POLİKLİNİĞİ		X	X				794		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
DİŞ HEKİMİ MELTEM ALAGÖZ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
DİŞ HEKİMİ ALİ AĞRI		X	X				45		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
TACİRLİ ASM		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ENGİN ECZANESİ		X	X				75		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ECZANESİ		X	X				8		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR KÖMÜRCÜ ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı Kg/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyonu/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
KARAKOYUNLU İLÇE TARIM MÜDÜRLÜĞÜ		X	X				20		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR 3 NOLU ASM		X	X				221		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR OBEN ECZANESİ		X	X				0		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR TAN ECZANESİ		X	X				270		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ÇİĞDEM ECZANESİ		X	X				30		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR HAYAT ECZANESİ		X	X				3		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır
İĞDIR ÖZLEM ECZANESİ		X	X				15		X	İğdır Belediyesi	İlke Temizlik ve Tıbbi Atık Tesisi	İğdır

C.13. Maden Atıkları

İlimizde pomza ve kum-çakıl ocakları bulunmakta olup, maden işleme faaliyeti yapılan tesisler, maden atığı oluşturacak nitelikte tesisler değildir.

Çizelge C.9 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarında kaynaklanan atıklar	

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi işletmeye alındığından vahşi depolamanın önüne geçildiği gibi, Vahşi Depolama Alanlarının rehabilitasyonunun da yapılması için Belediye Başkanlıkları ile görüşmeler ve yazışmalar yapılmaktadır.

Çizelge C.10 Iğdır İlinde bulunan atık işleme tesisi sayısı (Mayıs,2018)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

TUİK

Çevre Durum Raporu 2011

Tehlikeli Atık Beyan Sistemi(TABS)

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde Büyük Endüstriyel Kaza riski taşıyan tesis bulunmamaktadır.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

İlimizdeki mevcut flora ve özellikleri ardıç, andıç, gürgen, huş, Kafkas üçgülü, aküçgül, yabani fiğ, yabani yonca, kılçıksız brom, tilki kuyruğu, koyun yumağı, yabani arpa, yabani buğday, yabani çavdar şeklinde sıralanabilir. Acem yavşanotu, çoban döndüren, krizantem, acımık, yatık gökbaş, oğulotu, tüylü karanfil, mısır canavar otu, halkalı karanfil, balanse soğanı, it üzerliği, geven, dağ çayı, Ağrı Dağı kazan kulpu, yıllık kır tanesi, yayla çiçeği, gümüş düğme, gelincik, korunga, gorulgan, körülgen, korunga, yapışkan kirpi diken, engerek otu, kuşburnu, it gülü, dolaşkan, gülhatmi, yünlü gelin, konik yapışkan otu, yonca, gelin döndüren, adi yapışkan otu, süpürge otu, dağ lalesi, davis üçgülü, renkli burçak, zarif yapraklı keten, zeyzek, gıcık otu, uyuz otu, Kafkasya kedi nanesi, kurtsoğanı, Pirene akyıldız, pirene kurtsoğanı, tavşan topu, cızdankuş-çirtlanguş, sormuk, gök mavisı sığırdili-güriz, karahindiba-adi aslandışı, ağrı dağı canavar otu, yemşen, papak otu-glayor bulunmaktadır. Tespiti yapılan türlerden 3 tanesi bilim dünyası için yeni türler olup;

- jurinella moschus* (habl) ssp *pinnatisecta* (Boiss) Danina / Ağrı dağı Kazan Kulpu
- atsragalus vesicaris* L. Subsp. *Agridagensis* Y.Z./ Ağrı Dağı Geveni
- linaria genistifolia* L. Subsp *agridagensis*/ Ağrı Dağı Katırtırnağımsı Nevruz otu

D.2. Fauna

İlimizdeki Fauna ve özellikleri Ur Keklik, Kaya Kekliği, Çil Keklik, Yaban Koyunu, Çengel Bornoğlu Dağ Keçisi, Tilki, Kurt, Tavşan, Vaşak, Yaban Domuzu, Akbaba, Kartal, Şahin, Doğan, Engerek Yılanı, Alabalık, Sazan şeklinde sıralanmaktadır.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

Iğdır yüzölçümünün % 0,6'sını (561 Ha) orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır. Orman varlığı yok denecek kadar azdır. Aras Nehri havzası ve Ağrı Dağı; tilki, tavşan, kirpi, kurt, balıkcıl, ördek, kaz, keklik ve göçmen kuşlar için doğal barınak alanlarıdır.

Orman-fundalık alanların %78'i III. sınıf arazilerde bulunmaktadır. Genç bazalt lavlardan oluşan çıplak kayalıklar ve yerleşim alanlarının büyük bölümünün tarıma

elverişli alan üzerinde kurulmasıyla birlikte VIII. sınıf arazilerin kapsamı içine alınmıştır. İlimizde Çalpala Köyünde bulunan Kent Ormanı 87 hektarlık alandan ibarettir.

Ağrı ve Iğdır il sınırları içerisinde kalan ve toplam alanı 87.380 hektar olan Ağrı Dağı Milli Parkı'nda uzun devreli gelişme planı onaylanmış olup; düşük yoğunlukta turizm faaliyetleri yapılmaktadır. Genelde dağ tırmanışları ve doğa yürüyüşleri, ekoturizm, doğa turizmi, kayak, dağcılık sporu, yamaç paraşütü ve sportif olta balıkçılığı için ideal olmakla birlikte 2017 yılında kaçak avlanan 21 kişiye 49.354,00 TL idari para cezası kesilmiştir.

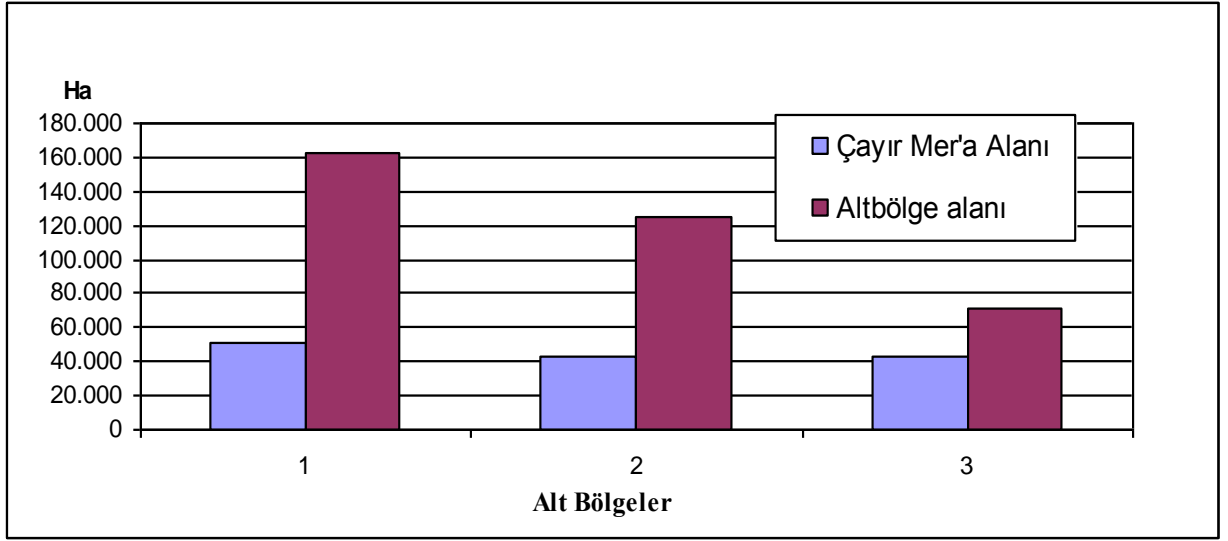
Çizelge D.1 - Milli Parklar Coğrafi Katmanına Ait Öz Nitelik Bilgileri

Öznitelik	Açıklama
ID	Değer Tipi: Identifier Nesne "ID" si ilgili kurum tarafından yayınlanan, objeyi tekil (unique) olarak tanımlayan, mekânsal objeyi tanımlayarak harici uygulamalar tarafından kullanılabilen ID'dir. Nesne ID, gerçek dünya varlığının değil, mekânsal objenin ID'sidir. *Bu kısım doldurulmayacaktır, sistem tarafından oluşturulacaktır.
Yasal Kuruluş Tarihi (İlan Tarihi)	01.11.2004
Yasal Kuruluş Dokümanı (İlan Dosyası)	2873 SAYILI MİLLİ PARKLAR KANUNU
Korunan Alanın Adı	AĞRI DAĞI MİLLİ PARKI
Veri Üretim Ölçeği	1/25.000 (İ52 a1,İ52 b1- İ52 a3,İ52 b4- İ52 d2, İ52 c1, İ52c2- İ52 d3, İ52 c4 İ52 c3- J52 b1, J52 b2)
Alan Açıklaması	01.11.2004 tarih ve 2004/ 8078 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Ağrı Dağı Milli Parkı" olarak ilan edilmiştir. Ağrı ve Iğdır il sınırları içerisinde kalan ve toplam alanı 87.380 hektar olan, Ağrı Dağı Milli Parkı Türkiye, Ermenistan, Nahçıvan ve İran Devlet sınırlarının kesişme noktası yakınında, Ağrı ili, Doğubayazıt ilçesi, Iğdır ili, Aralık ve Karakoyunlu ilçelerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı unvanına sahip olup açık havalarda Ermenistan, Nahçıvan, Azerbaycan ve İran toprakları ile Erzurum, Van, Kars, Bitlis yörelerinden görülebilen büyüklüktedir.
Alan Kaynak Değeri	En önemli kaynak değeri Ağrı Dağı, eşsiz peyzaj özellikleri ve endemik bitki ve hayvan çeşitleriyle ekoturizm Doğa Turizmi, Kayak, Dağcılık Spor, yamaç paraşütü ve sportif olta balıkçılığı.
Faaliyetler ve Etkileri	-----
Alan Tanımlayıcı	Ulusal ve uluslararası öneme sahip doğal ve kültürel kaynak değerleri olan Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı unvanına sahip olup açık, flora ve fauna zenginliği, ilginç peyzaj özellikleri, jeolojik-jeomorfolojik oluşumları, Arazi yapısı zirveden itibaren buzul, (Türkiye'nin en büyük buzulu olup 12 kmlik bir alanına sahiptir. Buzul kolları ise 0.5 ile 1.8 km arasında değişen uzunluğa sahip olup, buzul kalınlığı 50 m ile 100 m arasında değişmektedir. Aşağılara indikçe lav akıntılarının oluşturduğu kokurdanlıklardan oluşur. Tüm sınırlar içerisinde arazi çok sarp ve engebelidir.)
Mülkiyet	Kamu arazisi ve içerisinde özel mülkiyetli araziler bulunmaktadır.
Belgeleme	Tanım: Korunan alanla ilgili bilimsel verilere ait referanslardır. Açıklama: Not 1: Bu özellik Natura2.000 SDF madde 4.6'ya karşılık gelir. Not 2: Bilimsel referanslar için bilgi girişi, standart kurallara göre yapılmalıdır.
Veri Kaynağı	Ulusal ve uluslararası öneme sahip doğal ve kültürel kaynak değerleri olan Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı

	unvanına sahip olup açık havalarda Ermenistan, Nahçıvan, Azerbaycan ve İran toprakları ile Erzurum, Van, Kars, Bitlis yörelerinden görülebilen büyüklüktedir. Ağrı Dağı Milli Parkı olarak ilan edilen alan, flora ve fauna zenginliği, ilginç peyzaj özellikleri, jeolojik-jeomorfolojik oluşumları, sulak alanları, rekreasyonel potansiyeli, Türkiye'nin ve Avrupa'nın en yüksek noktası olması gibi ulusal ve uluslararası düzeyde kaynak değerlerine sahiptir
Alan Büyüklüğü	87.380 ha
Finans Kaynağı	-
Alan Yönetim Planı	Uzun Devreli Gelişim Planı onaylanmıştır.
Korunmuş Varlık	Bir çok tarihi eserin, kız kalesi oğlan kalesi korhan kalesi Artaksiyaslılardan kalma mezar taşları değirmen kalıntıları,meteor çukuru, zerdüşt tapınağı, ve mağaraların bulunması büyük bir avantajdır. Bilindiği gibi Ağrı Dağı'nın toplam 4 çıkış rotası bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesi (Fikret Ünlü rotası, Korhan rotası, Küpgözü rotası), zengin biyolojik çeşitlilik, epik ve jeomorfolojik oluşumlardır.
Mevcut Habitat Tipleri (EUNIS Habitat Kodları)	----
Zaman Periyodu (Tarihi Dönem)	Kutsal kitaplarda belirtildiğine göre Adem ile Havva'nın yaşadığı irem bahçesi bu dağın kuzeyinde Aras Irmağı Vadisi'nde bir yerdedir. Yine bir rivayete göre, Nuh Tufanı öncesinde Hz. Nuh ve beraberindekilerin bindiği gemi sular çekilince bu dağda karaya oturmuştur.
Sorumlu Kurum Adı	Milli Parklar Daire Başkanlığı
Bölge Müdürlüğü	13. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Müdürlük	İğdır Milli Park Müdürlüğü
Şeflik	İğdır
Plan Revizyon Tarihi	-
Veri Güncelleme Tarihi	18.03.2013

D.4. Çayır ve Mera

Iğdır ilinde çayır ve mera alanlarının kapladığı toplam alan 146.571 hektardır. Bu alanın alt bölgelere göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Grafik D.1- Iğdır İli Çayır ve Mera Durumu

Alt bölgelerin yüzölçümleriyle mera alanları karşılaştırıldığında, III. alt bölgenin yüzölçümünün % 59,8'ini çayır-mera alanlarının oluşturduğu görülmektedir. II. alt bölgenin yüzölçümünün ise %34,7'si çayır-mera alanıdır. I. alt bölgede ise % 31,2'dir.

İlin çayır mera alanlarının %16'sı derin, % 11'i orta derin, %40'ı sığ, %33'ü çok sığ topraklardan oluşmaktadır. Bu alanların 34.573 hektarı düz, 13.424 hektarı hafif, 39.785 hektarı orta, 161.254 hektarı ise dik araziler üzerinde yer alır.

D.5. Sulak Alanlar

Çizelge D.2 - Sulak Alanlar Coğrafi Katmanına Ait Öznitelik Bilgileri

Öznitelik	Açıklama
ID	İdentifier
Yasal Kuruluş Tarihi (İlanTarihi)	----
Yasal Kuruluş Dokümanı (İlanDosyası)	Tanım: Korunan Alanı oluşturan (yerin korunan alan olarak kabul edildiğini belirten) yasal dokümanın (yönetmelik, kanun, vb) ismi ya da web adresi (URL).
Korunan Alanın Adı	Aras Karasu Taşkınları
Ramsar	Hayır
Veri Üretim Ölçeği	----
Alan Açıklaması	Iğdır İli Tuzluca İlçesi Kars sınırında bulunan bölge Aras Nehrinin geçiş yolundadır.

Alan Kaynak Değeri	Oluşturduğu görünüm ve güzellik acısından ayrı bir doğal yaşam alanı sunmakta ve göç eden kuşların uğrak yeridir.
Faaliyetler ve Etkileri	Doğa yürüyüşü ve - Ornitoloji (Kuş gözlem faaliyetleri) - Foto safari - araştırma ve gezileri gibi sportif faaliyetler yapılabilir.
Alan Tanımlayıcı	
Mülkiyet	Askeri, Kamu arazisi ve içerisinde özel mülkiyetli araziler bulunmaktadır.
Belgeleme	Tanım: Korunan alanla ilgili bilimsel verilere ait referanslardır. Açıklama: Not 1: Bu zellik Natura 2.000 SDF madde 4.6'ya karşılık gelir. Not 2: Bilimsel referanslar için bilgi girişi, standart kurallara göre yapılmalıdır.
VeriKaynağı	Tanım: Korunan alan hakkında, veri sağlamakla sorumlu olan ajans veya organizasyondur. Bu kısma organizasyon adı veya URL adresi girilebilir.
AlanByklğ	65 130 Ha.Enlem:39° 52"Boylam: 44° 31"
Finans Kaynağı	---
AlanYnetimPlanı	Yok
Korunmuş Varlık	-----
MevcutHabitatTipleri (EUNIS Habitat Kodları)	Tanım: Korunan alanda bulunan habitatlardır. Açıklama: Bu korunan alan, kendisi için korunmuş olduğundan habitatlardan farklıdır. Bunlar korunmuş varlık niteliğinde temsil edilmektedir.
Sorumlu KurumAdı	Hassas Alanlar Dairesi Başkanlığı, evre ve Şehircilik Bakanlığı
BlgeMdrlğ	13. BÖLGE MüDüRLüğü
Müdürlük	İğdir Şube Müdürlüğü
Şeflik	İğdir
PlanRevizyonTarihi	-----
VeriGncellemeTarihi	18.03.2013

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma alışmaları

İlimizde Ağrı Dağı Milli Parkı başta olmak üzere İl sınırlarında bulunan nesli tükenmekte olan akbabalar için koruma faaliyeti yapılmaktadır. Kuşların g yolunda olduğu için çeşitli kuş türlerinin halkalanması faaliyetleri yürütülmektedir.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Ağrı Dağı Milli Parkı ve nesli tükenmekte olan türler için ilgili kurumlar, Orman İşletme Őeflięi, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri ile koordineli bir Şekilde alışılmaktadır.

Kaynaklar

evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

TUİK

evre Durum Raporu 2011

İğdir Orman Su İşleri Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Iğdır'da I-IV. sınıf araziler 96.949 Ha olup, 53.183 Ha alanda tarım yapılmakta, 25.706 Ha'lık alanı I. sınıf tarım arazisini oluşturmaktadır. 207.132 Ha alanı kaplayan V-VII. sınıf arazilerin 8.842 Ha'lık bölümünde işlemeli tarım yapılmakta olup, büyük bir kısmını oluşturan çayır-mera alanları VI. ve VII. sınıf araziler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Kullanma kabiliyet sınıfları sekiz adet olup, toprak zarar ve sınırlandırmaları I. sınıftan VIII. sınıfa doğru giderek artmaktadır.

SINIF - I:

Topoğrafyası düz arazilerdir. I. sınıf arazilerin kapladığı alan 25.706 Ha olup il yüzölçümünün %7'sini teşkil etmektedir. Bu arazilerin 24.433 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. 1.273 hektarlık alan bağ-bahçe olup, tamamı düz arazi üzerindedir. Her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli derinliği ve eğim derecesi ile tarıma çok uygundur. Toprak özellikleri çeşitli bitkilerin yetiştirilmesine olanak sağlarken, entansif tarım uygulanmasında esas olan sulama, eğim, drenaj şartlarının elverişliliği nedeniyle bu yöntem kolaylıkla tatbik edilebilir. Hemen hemen bütünüyle Batı Iğdır Ovasında yayılış gösterir.

SINIF- II:

Toplam miktarı 5.871 hektardır ve il yüzölçümünün %2'sini kapsar. Düz ve hafif eğimli arazilerdir. Bu arazilerin; 1.280 hektarında kuru tarım, 2.203 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. 72 hektarı bağ-bahçe, 1.067 hektarı çayır-mera, ve 1.221 hektarı funda arazisidir.

SINIF- III:

III. sınıf araziler kapladığı 34.752 hektarlık alan ile, ilin %10'unu teşkil eder. Bu alanların kullanım durumları ise şöyledir; 2.945 Ha kuru tarım, 9.293 Ha sulu tarım, 1.110 Ha bağ bahçe, 15.779 Ha çayır-mera, 6.187 Ha orman-funda gibi dağılıma sahiptir. Toprak derinliği fazla değildir, taşlık oranı ise yüksektir.

SINIF- IV:

IV. sınıf araziler ilin 30.620 hektarlık alanına sahip olup, %10'luk bölümünü kaplamaktadır. Bu alanların kullanım durumları ise şöyledir; 7.619 Ha kuru tarım, 2.478 Ha sulu tarım, 477 Ha bağ-bahçe, 33.907 Ha çayır-mera, alanlarıdır.

SINIF- V:

650 hektarlık alanı ile, ilin %0,20'sini kaplamaktadır. Tuzluca İlçesi sınırları içinde önemli yer tutar ve çayır-mera alanları şeklindedir.

SINIF- VI:

99.650 hektarlık alanı ile ilin, %28'ini kaplar. Bu toprakların kullanım durumları ise şöyledir; 5.956 hektarında kuru tarım, 2.884 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. Bu toprakların 90.733 hektarında çayır-mera, 233 hektarında funda alanı mevcuttur.

SINIF- VII:

106.652 ha alanı ile ilin % 30'luk kısmını kaplar. VII. sınıf arazilerde tarım yapılmamaktadır. Toprağın sığ oluşu yanında taşlık oranı da yüksektir. Güneydeki dağlık yörede görülen bu sınıf arazilerden otlak olarak yararlanılmaktadır.

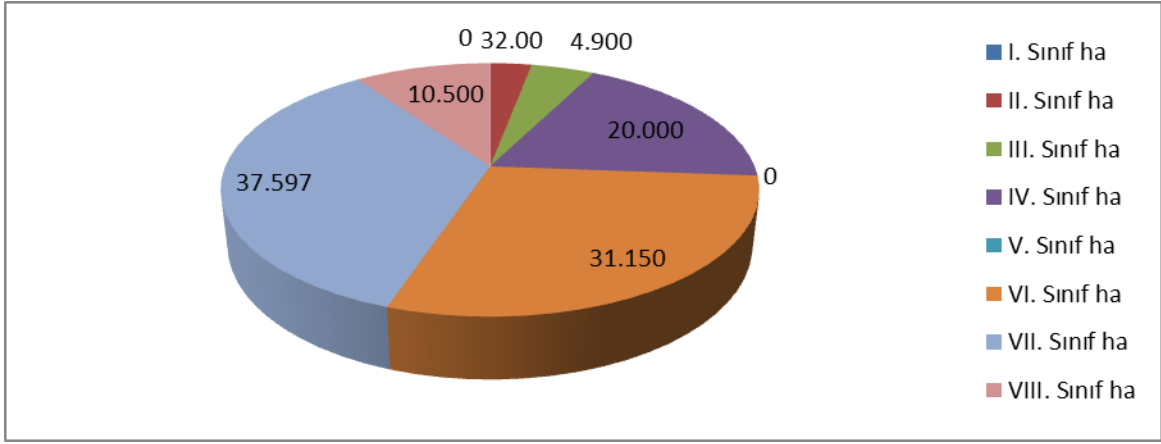
SINIF- VIII:

VIII. sınıf araziler kapladığı 40.700 Ha alan ile, il topraklarının %13'ünü oluşturur. Bu sınıf araziler; sazlık-bataklık, ırmak taşkın yatakları, çıplak kaya ve moloz, yerleşim alanları ve su yüzeyleri alanları içine dahil edilmiştir

Çizelge E.1- Iğdır İli Toprak Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durumu (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve TÜİK verileri)

Tarımsal Alanların Sınıfsal Dağılımı [2012]Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü									
		I. Sınıf Ha	II. Sınıf Ha	III. Sınıf Ha	IV. Sınıf Ha	V. Sınıf Ha	VI. Sınıf Ha	VII. Sınıf Ha	VIII. Sınıf Ha
İLÇE İĞDIR	MERKEZ	24.862	3.200	4.900	20.000	0	31.150	37.597	10.500
	ARALIK	0	1.221	24.032	4.790	0	33.000	13.255	9.300
	KARAKOYUNLU	Merkeze dahildir							
	TUZLUCA	844	1.450	5.820	5.830	650	35.500	55.800	20.900

İlimizde 2017 yılı verilerine ulaşılammıştır.

Grafik E.1 – Iğdır İli 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK)

İlimizde 2017 yılı verilerine ulaşamamıştır.

Çizelge E.2.a–Iğdır İli 2012 Yılı İtibariyle Arazi Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	25.706	
2. Sınıf Araziler	5.871	
3. Sınıf Araziler	34.752	
4. Sınıf Araziler	30.620	
5. Sınıf Araziler	650	
6. Sınıf Araziler	99.650	
7. Sınıf Araziler	106.652	
8. Sınıf Araziler	407.00	
TOPLAM	303.901	

İlimizde 2017 yılı verilerine ulaşamamıştır.

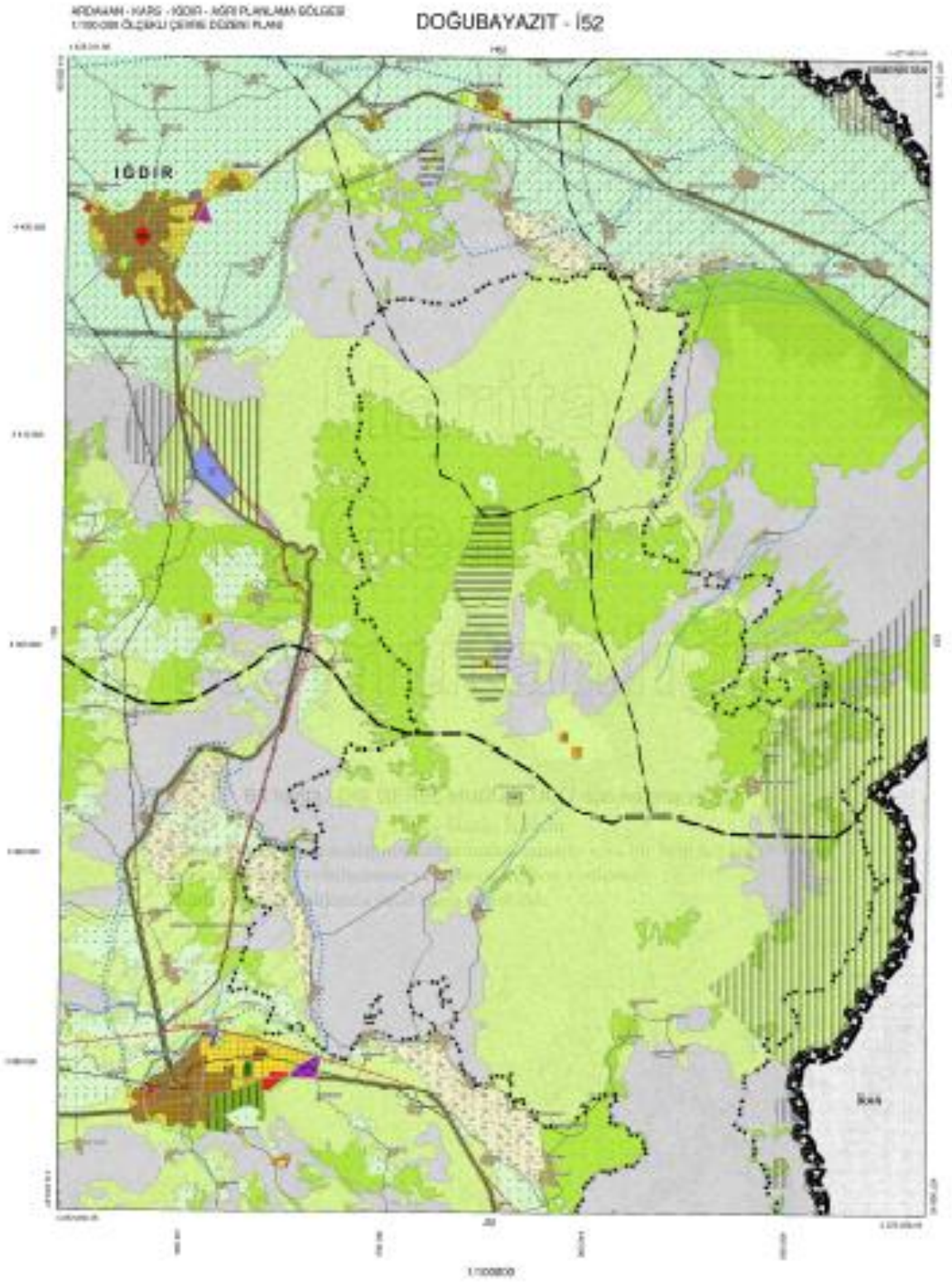
Çizelge E.2.b–Iğdır İli Arazi Kullanım Durumu (2017)

İĞDIR	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1)Yapay Alanlar	1695,17	0,47	1921,59	0,54	4280,34	1,17	4644,15	1,27
2)Tarımsal Alanlar	104869,21	29,31	104879,71	29,31	119134,04	32,62	119462,59	32,71
3)Orman ve Yarı Doğal Alanlar	244030,15	68,20	243871,71	68,16	235796,38	64,57	235104	64,38
4)Sulak Alanlar	5332,70	1,49	5331,71	1,49	4362,83	1,19	4362,83	1,19
5)Su Yapıları	1863,76	0,52	1785,62	0,50	1608,58	0,44	1608,58	0,44
TOPLAM	357790,99	100,00	357791,34	100,00	365182,17	100,00	365182,15	100,00
KAYNAK	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı							

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

İlimizin, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 2011 yılında Ardahan, Kars, Iğdır ve Ağrı'yı kapsayacak şekilde hazırlanmış ve 02.04.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Harita E.1- Iğdır, Kars, Ardahan, Ağrı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planları

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin Sosyo-Ekonomik yapısı Tarım önemli yer teşkil etmekle birlikte 1. Sınıf tarım toprağının korunması için Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde çalışılmaktadır.

Kaynaklar
Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUIK
Çevre Durum Raporu 2011
Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 –İğdır İlinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2017 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	2			1				3
ÇED Olumlu Kararı								0

Grafik F.1 – İğdır İlinde 2017 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

İlimizde Çevre İzni ve Lisansı kapsamında gerekli envanter çalışması yapılmış olup, il genelinde Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğin Ek-2 listesinde 40 adet ve Ek-1 listesinde 2 adet tesis olduğu tespit edilmiş ve 2015 yılında Bakanlığımız tarafından Belediyelere Hizmet Götürme Birliğinin faaliyet gösterdiği Katı Atık Düzenli Depolama Tesisine Çevre İzin ve Lisans Belgesi verilmiştir.

Çizelge F.2 – Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	6	6
Çevre İzni	0	8	8
Çevre İzin ve Lisansı	0	0	0
TOPLAM	0	14	14

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğince gerekli çalışmalar devam etmektedir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

İlimizde, İl Müdürlüğümüz teknik personelleri tarafından gerçekleştirilen denetimler sonucunda, 2017 yılı için bir adet idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

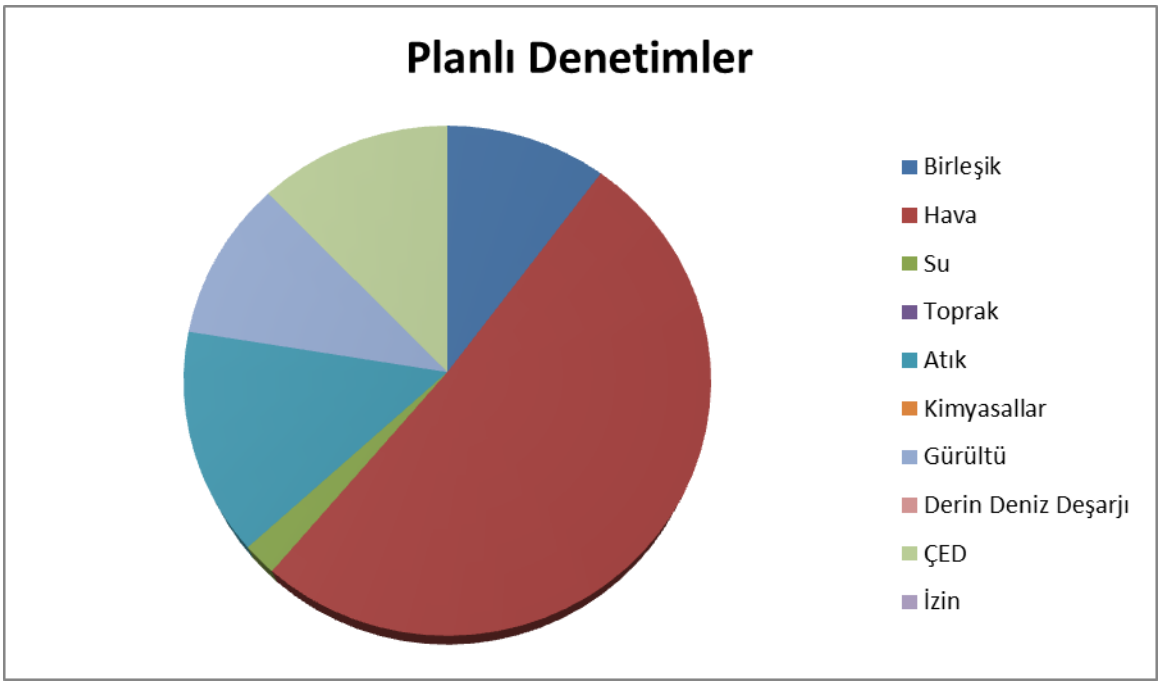
Çizelge G.1 - Iğdır İlinde Yapılan Denetimler Sonucunda, 2017 Yılında Uygulanan İdari Para Cezaları

S.NO	TARİH	GERÇEK/ TÜZEL KİŞİ	YASAL DAYANAĞI	KABAHAT FİİLİ, ARAÇ PLAKASI/	UYGULANAN İDARİ PARA CEZASI (TL)
1	17.05.2017	Gerçek Kişi	20(s)	Bina çevresinde inşaat atıklarının dökülerek çevre kirliliği oluşturulması.	203,00
TOPLAM (TL)					

Kanuna muhalefet eden gerçek/tüzel kişilere, idari para cezaları uygulanmak üzere denetimlerimiz devam etmektedir.

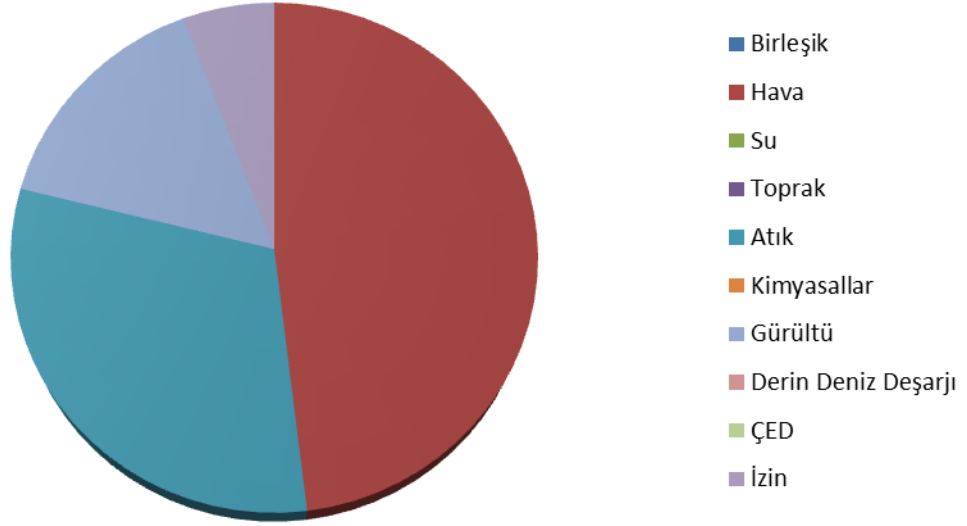
Çizelge G.2- Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	5	25	1	0	7	0	5	0	6	0	49
Ani (Plansız) denetimler	0	25	0	0	16	0	8	0	0	3	52
Genel toplam	5	50	1	0	23	0	13	0	6	3	101

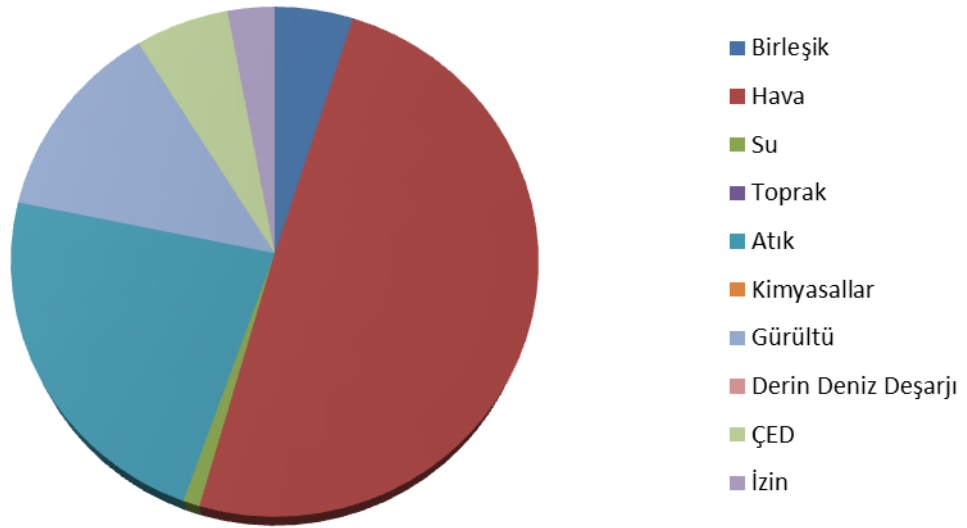
Grafik G.1-Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Ani (Plansız) Denetimler

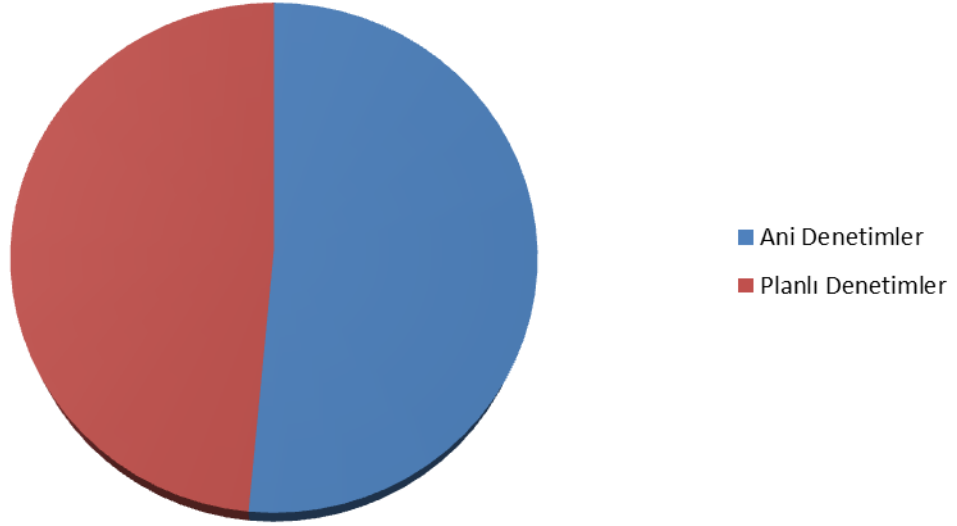
Grafik G.2 – Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Planlı ve Ani Denetimler

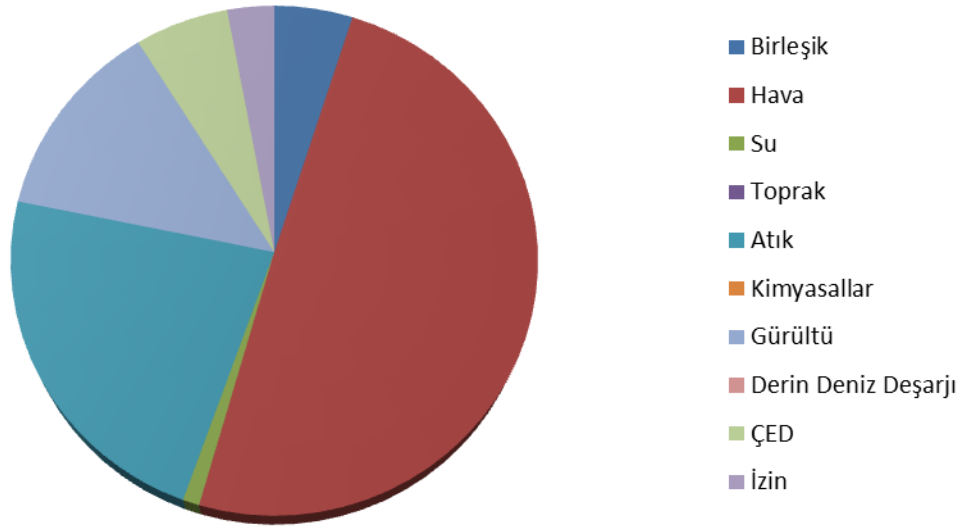

Grafik G.3– Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Planlı ve Ani Denetimler

Planlı ve Ani Denetimler

Grafik G.4– Iğdır İlinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

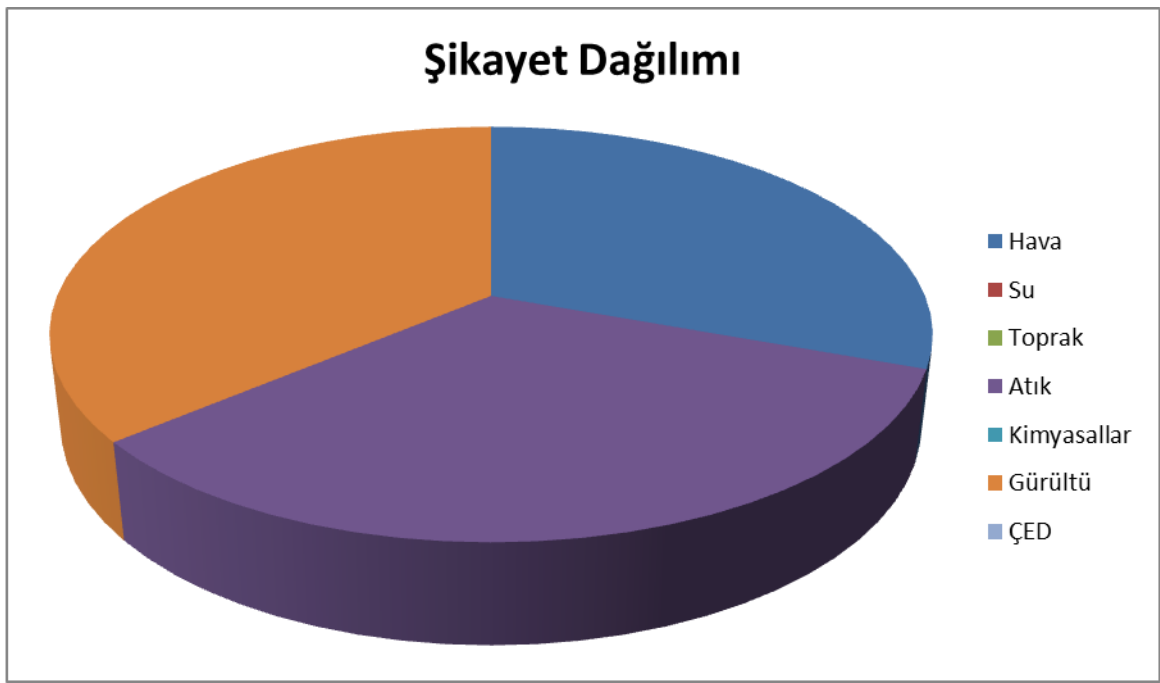
İlimizde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz teknik personellerince yapılan denetimlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge G.3 – Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Yapılan Denetimler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

2016 Yılında İlimizde Yapılan Denetimlere İlişkin Sayılar	
Tıbbi Atık Denetimleri (Hastane, Aile Sağlığı Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi, Dış Hastanesi vs.)	22
Katı Yakıt (Kömür) Denetimleri (Binalar, Kamu Kurum ve Kuruluşları, İş Yerleri ve Oteller)	65
Gürültü Denetimleri (Şikayete Bağlı)	13
Katı Atık Denetimleri (Çöplerin Etrafa, Yol Kenarlarına Atılması İle İlgili Şikayete Bağlı Denetimler)	17
ÇED Denetimleri	25

Çizelge G.4 – Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2018)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	11	0	0	12	0	13	0	36
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	11	0	0	12	0	13	0	36
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100			100		100		100

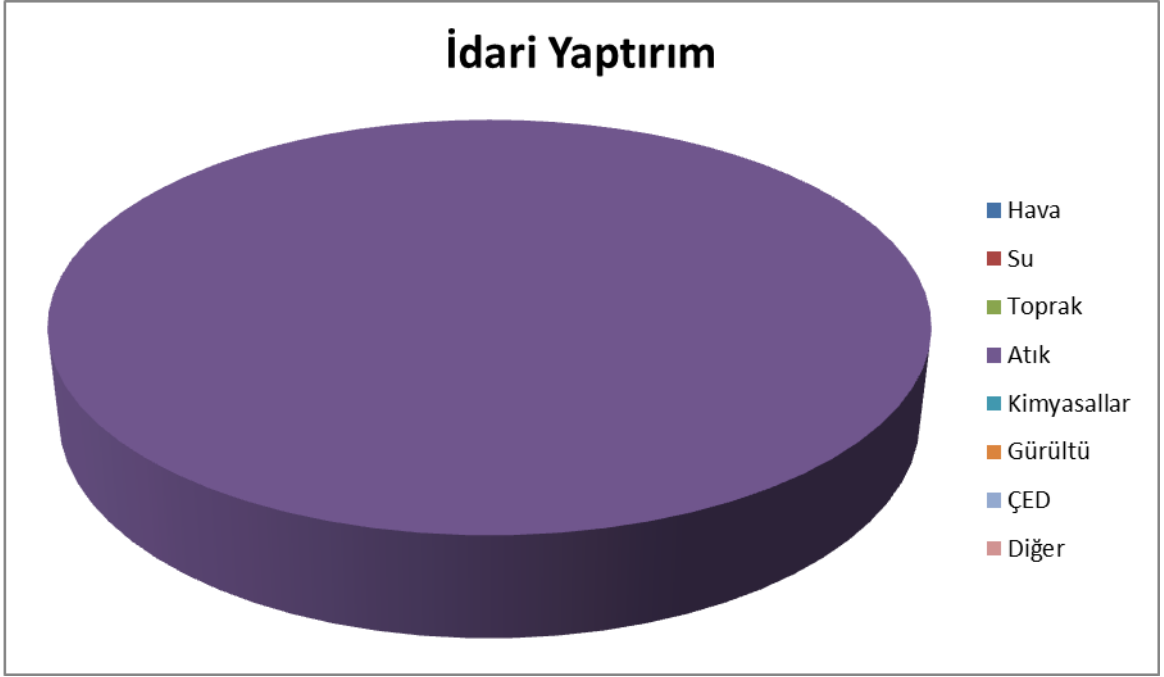
Grafik G.5 – Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM’e Gelen Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

G.3. İdari Yaptırımlar

İlimizde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz teknik personelleri tarafından çevre denetimleri aralıksız yapılmaktadır.

Çizelge G.5– Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)				203,00					203,00
Uygulanan Ceza Sayısı				1					1

Grafik G.6 – Iğdır İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizdeki mevcut tesis ve işletmelerde gerçekleştirilen denetimler sonucunda, İl Müdürlüğümüzce faaliyet durdurma veya kapatma kararı verilmemiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde, İl Müdürlüğümüz teknik personelleri tarafından çevre denetimleri aralıksız yapılmaya devam edilecektir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimizde, çevre bilincini geliştirmek ve çevreye olan duyarlılığı artırmak amacıyla 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, ilköğretim okullarında 1.500 öğrenciye İl Müdürlüğümüz personelleri tarafından çevre eğitimi verilmiş olup, 2013 yılında eğitim verilen öğrenci sayısı 1700, 2014 yılında 1200, 2015 yılında 1300, 2016 yılında 1400, 2017 yılında ise 1100'dür.

H.1. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde evre Eğitimlerine önem verilerek çevreye duyarlı bireyler yetiştirilmeye çalışılmaktadır. İl Müdürlüğümüz tarafından her yıl olduğu gibi, 2017 yılında da eğitimler verilmiş olup gelecek nesillerin daha duyarlı ve bilinçli olmaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Kaynaklar

evre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

EK-1. 2017 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlimize Ait Yıl İçindeki Aylık Ortalama Ölçüm Değerlerinin Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırılması
2017 Yılı Verileri

AYLAR	Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																												X	
ŞUBAT	X																												X	
MART	X																										X			
NİSAN	X																										X			
MAYIS	X																										X			
HAZİRAN	X																										X			
TEMMUZ	X																										X			
AĞUSTOS	X																										X			
EYLÜL	X																											X		
EKİM	X																											X		
KASIM	X																											X		
ARALIK	X																											X		

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi İzleme İstasyonu Verileri 2017)

I.1.2. İlimize Ait Kış Sezonu Ortalama Ölçüm Değerlerinin (2016 yılı Ekim- 2017 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırması.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																																X			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi İzleme İstasyonu Verileri 2017)

I.1.3. İlimize Ait Yaz Sezonu Ortalama Ölçüm Değerlerinin (2017 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırması.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																																X			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hava Kalitesi İzleme İstasyonu Verileri 2017)

I.2. İlimizde Hava Kirliliğine Neden Olan Kaynakların Önem Sırasına Göre Belirtilmesi.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ¹	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	2	2	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	-	-	-
c. Maden İşletmeleri	-	-	-
d. Termik Santraller	-	-	-
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....	-	-	-
f. Karayolu Trafik	3	3	-
g. Diğer Kaynaklar - Topografik Faktörler ve Meterolojik Faktörler	1	1	-

¹En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

I.3. Hava Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Yıl İçinde İl/İlçelerde Alınan Tedbirleri “X” İle İşaretleyiniz.

I.3. 'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1. İğdır Merkez	X	X	X	X	X	X	X	X	
	2.									
	3.									
	4.									
	.									
İLÇELER	1.Tuzluca	X		X	X	X	X		X	
	2.Karakoyunlu	X		X	X	X	X		X	
	3.Aralık	X		X	X	X	X		X	
	5.									
	6.									
	7.									
	8.									
	9.									
	10.									
	.									
.										

Kaynaklar:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava Kirliliğinin Giderilmesinde, Yıl İçerisinde, İl/İlçelerde Karşılaşılan Güçlükleri Önem Sırasına Göre Rakam İle Belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, İlinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. “Karşılaşılan güçlükler” altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde “diğer” olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	3	3	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	5	5	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
g. Meteorolojik faktörler	2	2	
h. Topografik faktörler	1	1	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl Sınırları İçerisinde Bulunan Su Kaynaklarının Kalite Değerlendirmesi

II.1.1. İl Sınırlarında Bulunan Yüzeysel Suların Kalite Sınıflarının Yerüstü Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği Hükümleri Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yüzeysel Su Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Aras Nehri		X			X				X				
Orta Karasu Nehri		X			X	X			X				
Aşağı Karasu Nehri		X			X	X			X				

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.1.2 İl Sınırlarında Bulunan Yeraltı Sularının Kalite Sınıflarının Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Merkez		x		X				X				
Tuzluca		x		X				X				
Karakoyunlu		x		X				X				

Kaynaklar:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.1.3. İl Sınırlarında Bulunan Yüzme Sularının Kalite Sınıflarının Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
İlimizde yüzme suyu bölgesi/ plaj bulunmamaktadır.													

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.2. Yıl İçinde, İl Sınırları İçindeki İl/İlçelerde Atıksuların Yol Açtığı Kirliğin Nedenleri

II.2. 'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı	Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri											
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	
II Merkezi	Merkez	x	x				x	x	x			x
İlçeler	Aralık	x	x			x	x	x	x			x
	Tuzluca	x	x			x	x	x	x			x
	Karakoyunlu	x	x			x	x	x	x			x

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atık suların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atık sularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alıcı Ortamlarda Hangi Tedbirlerin Alındığının Belirtilmesi

Alıcı Ortam	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
Deniz									
1.									
2.									
.									
Sulak Alanlar (*)									
1. Aras Nehri (Akarsu)	x		x	x				x	
2. Orta Karasu Çayı (Akarsu)	x		x	x				x	
3. Aşağı Karasu (Akarsu)	x		x	x				x	
Yeraltı Suları									
1. Aras Havzası	x		x	x				x	
2.									
Jeotermal Kaynakları									
1.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atık suları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su Kirliliğinin Giderilmesinde/Önlenmesinde İl Sınırları İçerisinde Karşılaşılan Güçlüklerin Önem Sırasına Göre Belirtilmesi

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	2	2	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
e. Diğer -Atık Su Arıtma Tesisinin Olmayışı	1	1	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III.TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde Toprak Kirliliğine Neden Olan Kaynakları Önem Sırasına Göre Belirtilmesi

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	1	1	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	2	2	
f. Aşırı gübre kullanımı	3	3	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları	4	4	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

Kaynaklar:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

III.2. Toprak Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla İl Sınırları İçerisinde, Hangi Tedbirlerin Alındığının Belirtilmesi

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması			
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	1	1	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları			
f. Diğer....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1.Öncelik Sırasına Göre İlimizin Çevre Sorunları

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	4	4	
c. Toprak kirliliği	5	5	
d. Atıklar	2	2	
e. Gürültü kirliliği	3	3	
f. Erozyon	6	6	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak;

Nedenler	Çevre Sorunu						
	Hava kirliliği	Su kirliliği	Toprak kirliliği	Atıklar	Gürültü kirliliği	Erozyon	Doğal çevrenin tahribatı*
Evsel Isınma	x						
Sanayi							
Trafik	x				x		
Evsel atık sular		x					
Evsel katı atıklar		x	x	x			
Sanayi atıkları							
Zirai faaliyetler		x	x				
Denizcilik faaliyetleri (taşımacılık vb.)							
Deniz suyu girişi							
Aşırı gübre kullanımı		x	x				
aşırı tarım ilacı kullanımı		x	x				
Plansız kentleşme		x		x	x		
Amaç dışı arazi kullanımı							
Turizm							
Coğrafi sebepler ve iklim şartları	x					x	x

DEĞERLENDİRME:İlimizde, Öncelik sırasına göre bakıldığı zaman;

1.Sırada Hava Kirliliği sorunu yaşanmaktadır. Özellikle kış döneminde yoğun bir kirlilik gözlemlenmektedir. Bunun sebebi ilimizin topoğrafyası, kullanılan yakıt cinsi, motorlu taşıtlar ve yakma tekniğidir.

2.sırada Atık Kaynaklı Kirlilik yer almaktadır. Buda yine öncelikli olarak evsel nitelikli atıklar oluşturmaktadır.

3.sırada Gürültü Kirliliği yer almaktadır. Yaz döneminde eğlence yerlerinden, insan kaynaklı ve inşaat kaynaklıdır.

4.sırada Su Kirliliği yer almaktadır. Alt yapının yetersiz oluşu, tarımsal kaynaklı ve halkın bilinçsiz oluşundan kaynaklıdır.

5.sırada Toprak Kirliliği yer almaktadır. Evsel katı atıklar, Tarımsal kullanımlar v.b kaynaklıdır.

6.sırada Erozyon sorunu yer almaktadır. Özellikle Iğdır-Aralık İlçesinde Toprak Erozyonu yaşanmaktadır.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ

İlimizde Hava Kirliliğinin başlıca sebebi ilimizin topoğrafik yapısıdır. İlimizin etrafının yüksek dağlarla çevrili olması ilimizde rüzgarın çok düşük seviyede olması ilin mikro klima özelliği nedeni ile hava tabakasının bir sera gibi şehrin üzerini kapatması, Isınma döneminde düşük kalorili ve yüksek kükürt oranlı kömürlerin kullanılması, kış dönemi öncesi baca temizlik ve bakımlarının yaptırılmaması, kalorifer kazanlarının temizlik ve bakımlarının yaptırılmaması, kalorifer kazanının usulüne uygun olarak yakılmaması, kalorifer kazanlarının ehliyetsiz kişiler tarafından yakılması gibi nedenler hava kirliliğine sebep olmaktadır.

İlimizde endüstriyel tesislerin fazla sayıda bulunmaması endüstriyel tesislerin hava kirliliğine çok fazla etkisi olmamaktadır.

Hava kirliliğini ve hava kirliliğinin olumsuz etkilerini gidermek amacıyla İlimiz hava kalitesi olarak değerlendirildiğinde; 2010 yılında hava kirliliğinde Ülke genelinde ikinci sırada, 2011 yılında günlük sınır değer aşımında ise 8. sırada yer alıyordu. Ancak 2012 yılında kış dönemi için, İl Müdürlüğümüzce “Temiz Hava Eylem Planı” Projesi gerçekleştirilmiş olup, söz konusu proje kapsamında kalorifer yakma saatleri belirlenmiştir. Buna göre mahallelere bölünmüş ve farklı saatlerde kalorifer yakılması için vatandaşlar ve kaloriferciler bilgilendirilmiş ve iyileşme sağlanmıştır. 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında, kış şartlarının çok ağır geçmesi ve sıkça enversiyon yaşanması nedeniyle hava kalitesinde yeterli oranda iyileşme görülemedi. Ancak, 2017 yılında il merkezinin yaklaşık %54’ünün doğal gazla geçmesi ile beraber hava kalitesinde kısmen iyileşme görülmüştür.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

KATI ATIK SORUNU

İlimizdeki katı atıkların büyük bölümü ekonomik değeri olan geri kazanılabilir malzemeler ile organik malzemelerden oluşmaktadır. Ancak değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yeterli oranda yapılmadığından günümüzde bir kirlilik unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

İl Nüfus Müdürlüğü verilerine göre nüfusu 192.435 olan İlimiz genelinde yaklaşık 244 ton/gün katı atık toplanmaktadır. Iğdır Belediyesinin Katı Atıkları, hali hazırda vahşi depolama olarak nitelendirilen, sızıntı suları ve depo gazı için herhangi bir önlem alınmamış şehir merkezine 20 km uzaklıkta Suveren mevkiinde topoğrafik olarak doğal çukurların mevcut olduğu bölgeye dökülmektedir. Çukurlarda toplanan katı atıklar belirli zaman aralıkları ile üstünün toprakla kapatılması suretiyle depolanmaktadır. İlimiz ilçeleri ve beldelerinde de halihazırda kullanılmakta olan çöp alanları vahşi (düzensiz) depolama şeklinde veya dağınık depolama dediğimiz değişik yerlere gelişigüzel dökülmek sureti ile yapılmaktadır. Bu depo alanları konumu, çevreye etkileri, topoğrafik, jeolojik ve hidrolojik durumlar dikkate alınmadan seçilmektedir. Tuzluca, Karakoyunlu, Taşburun, Melekli, Halfeli ve Hoşhaber Belediyeleri dere yatakları eski kum ocakları gibi geçirgen yerlerde kontrolsüz biçimde katı atık depo alanı olmaktadır. Atıkların bu şekilde depolanmaları sonucunda; yeraltı ve yüzey suyu kirlenmesi, toprak kirliliği, taşıyıcı haşere üreme riski, tarım alanlarına etkisi, yangın ve patlamalara etkisi, hava kirliliği, gazlar ve rahatsız edici kokular, görsel kirlilik, ekonomik kayıplar, oluşan şevlerin kayma vb. riskler taşımaktadır.

İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı (belediyeler birliği) kurulmuş olup, Iğdır Katı Atık Düzenli Depolama Sahası 2012 yılı itibarıyla kullanımda değildir. Tesis, 2013 yılı içerisinde birlik tarafından işletilmeye başlanılmıştır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği’nin Ek:1 listesinde yer almaktadır. Çevre İzni kapsamında “Bakanlığımızca verilmiş olan 23.01.2015 tarihli Çevre İzin ve Lisans Belgesi” mevcuttur. Belediyelere Hizmet Götürme Birliği tarafından Düzenli Depolama Sahasının LOT:2/LOT:3 yapımı için fizibilite çalışmaları başlatılmıştır. İlimizde bulunan vahşi depolama alanları için rehabilitasyon çalışmalarına ön hazırlık yapılmıştır.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ SORUNU

İlimizde, yaz aylarıyla birlikte faaliyetlerini arttıran eğlence merkezlerinde (Lunapark, cafe v.b.), oldukça yoğun bir gürültü kirliliği meydana gelmektedir. Yine yaz aylarıyla birlikte artan inşaat yapımına bağlı olarak da inşaat kaynaklı gürültü kirliliği meydana gelmektedir. Ayrıca İlimiz, yeni gelişmekte olan bir olması nedeniyle hızla büyümekte ve buna bağlı olarak da trafik sorunu ve bu soruna bağlı gürültü kirliliği de, her geçen gün artmaktadır.

İnşaat kaynaklı gürültü kirliliğinin az da olsa azaltılması amacıyla, 08/04/2016 tarihli MÇK Kararı ile, İlimizde konut bölgeleri ve yakın çevresinde yürütülen şantiye faaliyetlerinin (beton döküm işi dahil);

Hafta içi:07:00-19:00 saatleri arasında,

Hafta Sonu: Cumartesi saat 07:00-19:00 ile Pazar saat 09:00-19:00 saatleri arasında yapılması karara bağlanmıştır.

IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

SU KİRLİLİĞİ SORUNU

İlimiz kanalizasyon şebekesinin eski olması ve artan nüfusu karşılamada yetersiz oluşu, ayrıca ilimizde atıksu arıtma tesisinin olmayışı, su kirliliğinin oluşmasına neden olmaktadır. Halkın bilinçsiz bir şekilde tarım ilacı kullanması da, su kirliliğini arttıran en önemli nedenler arasında yer almaktadır.

AB'nin aday ülkelere tahsis ettiği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA), Bakanlığımız ve Iğdır Belediye Başkanlığı'nca birlikte yürütülmekte olan Çevre Operasyonel Programı kapsamında, Iğdır Entegre Su Projesi içerisinde Arıtma Tesisi de planlanmış olup; Proje şu an İhale aşamasında olup; 2018-2020 yılları arasında bitirilmesi planlanmaktadır.

V. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

TOPRAK KİRLİLİĞİ SORUNU

İlimiz ilçeleri ve beldelerinde kullanılmakta olan çöp alanları vahşi (düzensiz) depolama şeklinde veya dağınık depolama dediğimiz değişik yerlere gelişigüzel dökülmek sureti ile yapılmaktadır. Atıkların bu şekilde depolanmaları sonucunda toprak kirliliği meydana gelmektedir.

İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı (belediyeler birliği) kurulmuş olup, Iğdır Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, 2013 yılı içerisinde birlik tarafından işletilmeye başlanılmıştır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği'nin Ek:1 listesinde yer almaktadır. Çevre İzni kapsamında "Bakanlığımızca verilmiş olan 23.01.2015 tarihli Çevre İzin ve Lisans Belgesi" mevcuttur.

VI. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

EROZYON SORUNU

İlimizde, özellikle Aralık ilçesinde, sürekli esen rüzgarlara ve arazi yapısına bağlı olarak toprak erozyonu yaşanmaktadır. Bu konuda Iğdır Orman İşletme Müdürlüğüne ilgili alana çok sayıda ağaç dikimi yapılmış olup; yaşanan erozyon sorunu kısmen de olsa azaltılabılmıştır.